

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **finanse i rachunkowość**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Państwowa Uczelnia im. Stefana Batorego w Skierniewicach

Data przeprowadzenia wizytacji: **24 – 25 lutego 2020 r.**

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	5
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	5
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	9
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	9
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	24
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	26
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	30
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	32
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	32
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	37
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	34
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	43
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: prof. dr hab. Grażyna Trzpiot, członek PKA

członkowie:

1. dr Ewa Kulińska-Sadłocha, członek PKA
2. dr hab. Robert Kowalak, ekspert PKA
3. mgr Karolina Martyniak, sekretarz zespołu oceniającego
4. dr Bożena Ziemniewicz, ekspert ds. pracodawców
5. Adrian Korzeniowski, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, prowadzonym przez Państwową Uczelnię im. Stefana Batorego w Skierniewicach, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2019/2020. PKA po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na tym kierunku (Prezydium PKA Uchwałą Nr 748/2013 z dn. 12 grudnia 2013 r. wydało pozytywną ocenę w sprawie jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilach ogólnoakademickim i praktycznym). Ocena dostosowania się Jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny, została opisana w punkcie 4 raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport zespołu oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z następującymi źródłami informacji, zawartymi: w przedłożonym przez Uczelnię raporcie samooceny, w zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on oraz na stronie internetowej Uczelni, a także na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami. Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	finanse i rachunkowość	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/ jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	750 godzin / 30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Nie ma specjalności, istnieją ścieżki dyplomowania w ramach modułów: 1. <i>rachunkowość i podatki</i> 2. <i>funkcjonowanie i finansowanie MSP</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	37	58
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2597 godzin	1825 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	101 ECTS	74 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	174 ECTS	174 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	34 ECTS	34 ECTS

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Kierunek finanse i rachunkowość jest jednym z trzynastu kierunków studiów prowadzonych w Państwowej Uczelni im. Stefana Batorego w Skierniewicach. Uczelnia, powstała w 2005 roku na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów (Dz.U. z 2005 r. nr 190 poz. 1605).

Zgodnie z misją, zawartą w Strategii Uczelni (załącznik nr 2 do Uchwały Senatu Nr 127/IV/2019 z dn. 25.02.2019 r.), Uczelnia ma służyć, we współpracy ze środowiskiem lokalnym, rozwojowi Skierniewic i regionu. Misją Uczelni jest budowanie, we współpracy ze środowiskiem lokalnym doskonałości dydaktycznej, zapewniającej wysoką jakość kształcenia (na poziomach 5, 6 i 7 PRK), umożliwiającego absolwentom podjęcie pracy lub działalności na własny rachunek. Nowa strategia uwzględnia zidentyfikowane uwarunkowania funkcjonowania Uczelni tkwiące w otoczeniu oraz czynniki wewnętrzne. Koncepcja kształcenia na kierunku uwzględnia założenia misji Uczelni, Strategii 2019-24 oraz uczelnianej polityki jakości (Uchwała Senatu Nr 207/IV/2019 z dn. 28.10.2019 r.).

Koncepcja kształcenia realizowana obecnie na kierunku finanse i rachunkowość jest rezultatem pogłębionych dyskusji i ustaleń, prowadzonych w gronie członków Rady Programowej Kierunku, Rady Kolegium Społeczno-Ekonomicznego i Senatu Uczelni, z wzięciem pod uwagę opinii interesariuszy zewnętrznych, w szczególności: przedstawicieli praktyki gospodarczej (Izby Gospodarczej, banków, pracowników administracji publicznej) i wewnętrznych (w tym: studentów kierunku). W określaniu efektów dla kierunku uczestniczył Konwent Uczelni, który funkcjonował do końca roku akad. 2018/2019. Istotną rolę w realizowaniu założeń koncepcji kształcenia odgrywa współpraca z interesariuszami zewnętrznymi na płaszczyźnie prowadzenia zajęć dydaktycznych, opartych na dobrej, praktycznej znajomości branży.

Koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku są pochodną zapisów zawartych w Strategii Uczelni, w której wymieniono cztery cele główne, którym przypisano cele operacyjne.

W pierwszy główny cel strategii wpisano następujące cele operacyjne:

- 1) doskonalenie programów studiów obejmujących efekty uczenia się, umożliwiające uzyskanie kompetencji pożądanych na rynku pracy,
- 2) efektywny, z punktu widzenia potrzeb rynku pracy, dobór treści kształcenia,
- 3) podnoszenie umiejętności dydaktycznych,
- 4) podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych,
- 5) doskonalenie procesu praktyk zawodowych.

Podstawowym założeniem koncepcji kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość jest wyposażenie absolwenta w kwalifikacje, pozwalające mu na podjęcie pracy w przedsiębiorstwach, organach i jednostkach samorządu terytorialnego, firmach zajmujących się doradztwem finansowym i podatkowym, bankach i urzędach skarbowych lub zakładanie własnej firmy. Studenci kierunku finanse i rachunkowość o profilu praktycznym, poza wiedzą ogólną z zakresu finansów, rachunkowości, bankowości i ubezpieczeń mają możliwość pogłębienia swoich zainteresowań w modułach o charakterze specjalnościowym: rachunkowość i podatki oraz funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw.

Oceniając koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku finanse i rachunkowość w kontekście strategii Uczelni, można zauważyć, że jest zgodna z tą Strategią. Realizację koncepcji kształcenia umożliwiają przyjęte cele główne PUSB, uszczegółowione w celach operacyjnych. Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinie ekonomia i finanse, do których jest przyporządkowany kierunek finanse i rachunkowość.

Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności lokalnego zawodowego rynku pracy, co potwierdzają:

- 1) wypowiedzi pracowników ocenianego kierunku w czasie spotkania zespołu oceniającego z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości;
- 2) wypowiedzi uczestników spotkania z otoczeniem społeczno-gospodarczym potwierdzające uwzględnienie zmian rozwojowych w obszarach działalności gospodarczej właściwych dla kierunku.

Potwierdzeniem są również następujące dokumenty, przedstawione przez Uczelnię:

- 1) wykaz podmiotów gospodarczych, gdzie studenci kierunku finanse i rachunkowość odbywają praktyki zawodowe;
- 2) protokoły z posiedzeń Rady Programowej Kierunku oraz Rady Kolegium Społeczno-Ekonomicznego;
- 3) sporządzone pisemnie opinie w sprawie programu studiów oraz efektów uczenia się członków Rady Programowej Kierunku.

Dla studiów pierwszego stopnia kierunku finanse i rachunkowość zostało opracowanych 40 efektów uczenia się. Zostały one podzielone następująco: 16 efektów w obszarze wiedzy, 16 efektów w obszarze umiejętności, 8 efektów w obszarze kompetencji społecznych. Efekty te zostały opracowane zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji (poziom 6) zawartą w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218) i zostały opisane w programie studiów w Uchwale Senatu Nr 156/IV/2019 z dnia 27.05.2019 r. (zał. nr 1). Program został przygotowany i zatwierdzony Uchwałą Rady Wydziału Nr 105/IV/2019 z dnia 27.05.2019 r.

Podział efektów uczenia się między poszczególne grupy przedmiotów prezentuje tabela.

Grupa przedmiotów (moduł)	Efekt uczenia się		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
Przedmioty ogólnouczelniane	12 (16)	10 (16)	7 (8)
Podstawowe	13 (16)	11 (16)	7 (8)
Kierunkowe	14 (16)	13 (16)	8 (8)
Języki obce i do wyboru	15 (16)	14 (16)	8 (8)
Moduły do wyboru:			
- Rachunkowość i podatki	13 (16)	11 (16)	7 (8)
- Funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw	13 (16)	12 (16)	7 (8)

Analizując program można stwierdzić, że jest spełniony minimalny wymóg przypisania do dyscypliny ekonomia i finanse 50% efektów uczenia się, choć nie jest to wskazane w dostarczonej macierzy efektów uczenia się dla kierunku finanse i rachunkowość. Po analizie macierzy efektów uczenia się można zauważyć, że wychowaniu fizycznemu nie zostały przypisane żadne z efektów uczenia się, co należy uznać za błąd. Student w ramach tego przedmiotu osiąga również odpowiednią wiedzę (np. o kulturze fizycznej), umiejętności (np. potrafi dbać o zdrowie i sprawność fizyczną), kompetencje społeczne (np. promuje społeczne i kulturowe znaczenie sportu). W przypadku modułów do wyboru (specjalności), efekty kierunkowe nie pokrywają się z efektami przedmiotowymi. Przykładowo, efekt K03 pojawia się w module *rachunkowość i podatki*, a nie ma go w module *funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw*. Efekt ten jest dość ogólny i dotyczy gotowości studenta do uznawania

znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych. Zdaniem Zespołu oceniającego efekt ten powinien pojawić się w efektach uczenia się przedmiotów obu modułów. Podobnie jest z efektem K07, w którym student jest gotów do przygotowywania projektów z wykorzystaniem w nich prawa, ekonomii oraz aspektów społecznych i politycznych oraz dokonania oceny, w podstawowym zakresie, skutków swojego działania. Efekt nie jest wymieniony w efektach przedmiotowych w module *funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw*. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w module tym są np. przedmioty *projektowanie biznesowe* oraz *źródła i ocena finansowania przedsiębiorstw*, których efekty przedmiotowe powinny być powiązane z tym efektem kierunkowym. Analiza efektów uczenia się pozwala stwierdzić, że powtarzalność efektów mieści się w zakresie od 2 do 32. W poszczególnych obszarach wygląda to następująco: obszar wiedzy – od 3 do 30, obszar umiejętności – 2 do 32, obszar kompetencji społecznych – od 8 do 28. Przyglądając się powtarzalności najrzadziej występujących efektów uczenia się można zauważyć, że w przypadku wiedzy trzykrotnie występujący efekt W13 (Student zna i rozumie podstawowe zasady pracy zespołowej i współpracy w zespole) pojawia się w następujących przedmiotach: *psychologia ogólna, motywowanie i wynagradzanie personelu, praktyki zawodowe*. Zdaniem Zespołu oceniającego, efekt ten na profilu praktycznym powinien być przypisany większości przedmiotów przez efekty uczenia się przedmiotowe, które są zaliczane projektami wykonanymi zespołowo lub autor sylabusu wskazał, że będzie praca w grupach (m.in. w rachunkowości, audycie).

W obszarze umiejętności najrzadziej występującymi efektami uczenia się są efekty U08 i U15. Efekt U08 (Student potrafi posługiwać się językiem obcym w zakresie finansów i rachunkowości zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego) wykazano w przypadku dwóch przedmiotów. Są to: *podstawy marketingu i zachowania konsumenckie, język obcy*. Brak jest w dokumentacji Uczelni informacji, dlaczego przedmiot *podstawy marketingu i zachowania konsumenckie* odnosi się do języka obcego, a pozostałe nie. Przedmiot ten jest w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, a odnosi się do efektu uczenia „posługiwanie się językiem obcym w zakresie finansów i rachunkowości”. Jest to podejście nieprawidłowe. Niezrozumiałe jest, że Autor sylabusu wskazuje na „interdyscyplinarne podejście do indywidualnego i zespołowego rozwiązywania problemów marketingowych ...”, a nie przypisuje temu efektowi przedmiotowemu kierunkowego efektu uczenia się W13. Efekt U15 (Student potrafi posługiwać się zasadami, technikami i metodami rachunkowości do prowadzenia ewidencji gospodarczej) występuje również dwukrotnie. Wykazano go w następujących przedmiotach: *podstawach rachunkowości, rachunkowości finansowej*. Nie można się z tym zgodzić, gdyż ten efekt powinien pojawiać się we wszystkich efektach przedmiotowych związanych z rachunkowością (np. rachunkiem kosztów). Ten efekt jest jednym z najważniejszych dla kierunku finanse i rachunkowość, jeśli chodzi o przygotowanie studenta do pracy w rachunkowości, a został najslabiej wyeksponowany.

Analizując kierunkowe efekty uczenia się oraz dla przedmiotów przez pryzmat zgodności z dyscypliną ekonomia i finanse należy stwierdzić, że są prawidłowo sformułowane, są zgodne z aktualnym stanem wiedzy w zakresie finansów i rachunkowości. Efekty uczenia się dla kierunku są co roku aktualizowane i zgodne z oczekiwaniami, głównie lokalnego rynku pracy biorąc pod uwagę zmiany gospodarcze

W programie studiów znajdują się przedmioty, które nie realizują efektów uczenia się charakterystycznych dla dyscypliny ekonomia i finanse, lecz w szczególności dla dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Przedmioty takie pojawiają się w modułach do wyboru (moduły 1-4). W takcie analizy programu studiów, stwierdzono, że nie ma również informacji, do jakiej grupy odbiorców są skierowane obecnie oferowane specjalności (moduły V i VI). O ile moduł *rachunkowość i podatki* jest

w miarę spójny programowo, to moduł *funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw* jest połączeniem luźno związanych ze sobą przedmiotów. Podane są przyszłe miejsca pracy (bardzo ogólnikowe), a nie stanowiska pracy, co jest ważniejsze, jeśli chodzi o osiągnięte efekty uczenia się. Powoduje to, że nie można ocenić umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej.

Efekty uczenia się dla języków obcych są opisane prawidłowo i zakładają osiągnięcie ich znajomości na poziomie B2. Pozwalają ocenić zdolność komunikowania się w języku angielskim oraz w wybranym przez studenta drugim języku. Efekty uczenia się w tym zakresie prawidłowo łączą się z efektami uczenia się dla przedmiotów, jakimi są języki obce.

Analiza efektów uczenia się dla kierunku pozwoliła zespołowi oceniającemu również dojść do wniosku, że są one możliwe do osiągnięcia. Są sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na ich weryfikację.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku finanse i rachunkowość są zgodne z misją i celami strategicznymi Uczelni, gdyż zmierzają do wykształcenia absolwentów, wyposażonych w niezbędne przygotowanie praktyczne do podjęcia zadań na rynku pracy. Podstawowym założeniem koncepcji kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość jest wyposażenie absolwenta w kwalifikacje, pozwalające mu na podjęcie pracy w przedsiębiorstwach, organach i jednostkach samorządu terytorialnego, firmach zajmujących się doradztwem finansowym i podatkowym, bankach i urzędach skarbowych lub zakładanie własnej firmy. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, odnoszą się do profilu praktycznego, zapewniają uzyskanie kompetencji praktycznych niezbędnych na lokalnym rynku pracy, co stwierdzono w trakcie wizytacji porównując program studiów z zatrudnieniem absolwentów w jednostkach gospodarczych. Efekty uczenia się zostały opisane na poziomie pozwalającym stwierdzić, jaki jest profil studiów (praktyczny), odnoszą się do programu studiów i sylwetki absolwenta. Uczelnia kształci studentów na rynek lokalny: głównie Skierniewice i województwo łódzkie, co jest zgodne z koncepcją działalności Państwowej Uczelni im. Stefana Batorego w Skierniewicach.

Zdaniem zespołu oceniającego standardy jakości kształcenia zostały jednak spełnione częściowo. Do błędów i nieprawidłowości należy zaliczyć:

1. Efekty uczenia się dla kierunku finanse i rachunkowość nie są prawidłowo przypisane do efektów przedmiotowych. Nie ma spójności między nimi. Szczególnie jest to widoczne w przypadku praktyk zawodowych oraz przedmiotów z rachunkowości.
2. Brak jest widocznej koordynacji efektów uczenia się określonych dla kierunku z efektami poszczególnych przedmiotów.
3. Brak opisanie modułów 1-4 i ich roli w realizacji efektów uczenia się dla kierunku finanse i rachunkowość.
4. Brak wskazania, dla kogo są skierowane poszczególne specjalności w ramach modułów, ujęte w programie kierunku.
5. Brak wskazania profilu absolwenta dla poszczególnych specjalności.
6. Brak wskazania innych dyscyplin powiązanych z efektami uczenia się dla kierunku. Dotyczy to głównie przedmiotów w wybieralnych modułach 1-4 realizowanych wspólnie z innymi kierunkami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Zaleca się podjęcie skutecznych działań projakościowych zapobiegających w przyszłości występowaniu błędów i nieprawidłowości wymienionych w kryterium 1. W celu usunięcia błędów i nieprawidłowo w zakresie efektów uczenia się zaleca się:

1. Wprowadzenie do programu studiów (pkt. 8), obok dyscypliny wiodącej, dyscyplin związanych z przedmiotami niezwiązanymi z dyscypliną ekonomia i finanse; przypisanie dyscyplin do przedmiotów; przeliczenie punktów ECTS na dyscypliny. Dotyczy to wybieralnych modułów 1-4, które nie zostały jasno opisane, a są do wyboru przez studenta.
2. Ponowną weryfikację powiązania przedmiotowych efektów z kierunkowymi efektami uczenia się w ramach macierzy efektów.
3. Sformułowanie w sylwetce absolwenta danej specjalności stanowisk pracy, a nie tylko miejsc pracy.
4. Wskazanie, jaki jest profil absolwenta dla poszczególnych specjalności.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Na kierunku finanse i rachunkowość programy studiów są przygotowane osobno dla każdej formy studiów (stacjonarne i niestacjonarne). Programy studiów, obowiązujące od roku akademickiego 2019/2020, zostały opracowane zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji (poziom 6). Nie do końca uwzględniają podział na dyscypliny naukowe, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1818; regulacje wewnętrzne - Uchwała Senatu Nr 129/IV/2019 z dn. 25.02.2019 r. w sprawie wytycznych w zakresie dostosowania programów studiów w PWSZ w Skierniewicach do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85), par. 3), gdyż w całości kierunek finanse i rachunkowość został przypisany do dyscypliny ekonomia i finanse (zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Nr 122/IV/2019 z dn. 16.09.2019 r.; w poprzednich latach akademickich prawidłowo wskazywano dyscyplinę wiodącą i pozostałe dyscypliny). Uczelnia przyjęła Uchwałę Senatu Nr 129/IV/2019 z dn. 25 lutego 2019 r., która dotyczy wytycznych w zakresie dostosowania programów studiów do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Zapisy w ww. uchwale obejmują w całości obszar zmian, które należało wdrożyć w związku ze zmianami w prawie.

Dla zestawu efektów uczenia się został sformułowany zestaw przedmiotów, które zostały podzielone na 5 głównych grup, w ramach których są wyróżnione moduły, w tym 2 moduły odzwierciedlające zróżnicowany charakter treści programowych, jeśli chodzi o przedmioty do wyboru (specjalnościowe). Sformułowany zestaw modułów i przedmiotów jest jednakowy dla obu form studiów, tj. studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Treści programowe są realizowane przez zestaw przedmiotów podzielonych na następujące grupy i części:

- Przedmioty ogólnouczelniane (I),
- Przedmioty podstawowe (II),
- Przedmioty kierunkowe (III),

- Języki obce oraz do wyboru studenta (IV),
- Moduł przedmiotów do wyboru (V),
- Seminarium dyplomowe (VI).

W programie są wyróżnione dodatkowo cztery wybieralne moduły (1-4), które są spozycjonowane w grupie IV (studenci wybierają dwa z czterech modułów). W tytule grupy powinno być słowo przedmioty lub moduły (a więc Języki obce oraz przedmioty do wyboru studenta lub Języki obce oraz moduły do wyboru studenta). Stosowne byłoby przy modułach podanie tematyki modułu, który informowałby, jakie efekty uczenia się osiąga student w ich ramach. Ich kontynuacja jest w modułach specjalnościowych (moduły V-VI). W zapisie programu studiów są błędy, gdyż VI nie zawiera słowa „Moduł”, co sugeruje, że może być to coś innego. Dodatkowo, moduły przedmiotów do wyboru są oznaczone liczbami rzymskimi, a wcześniejsze arabskimi, co wywołuje chaos informacyjny. Należy zwrócić uwagę, że w modułach 1-4 znajdują się przedmioty, które są związane z innymi dyscyplinami, niż ekonomia i finanse (np. *strategie marketingowe, zarządzanie projektami logistycznymi*).

Wszystkie przedmioty są ujednolicone pod względem efektów uczenia się dla całego kierunku z wyjątkiem modułów obejmujących przedmioty do wyboru studenta (1-4) oraz modułów obejmujących przedmioty specjalnościowe do wyboru. Na studiach pierwszego stopnia pierwsza grupa (przedmioty ogólnouczelniane) obejmuje przedmioty, których treści mają charakter ogólnowydziałowy i nie ma tam żadnego przedmiotu, który można byłoby zakwalifikować do dyscypliny ekonomia i finanse. Druga grupa obejmuje przedmioty podstawowe, które reprezentują treści związane z ekonomią (odnoszące się nie tylko do dyscypliny ekonomia i finanse). Trzecia grupa przedmiotów obejmuje przedmioty kierunkowe, które w całości przypadków odnoszą się do dyscypliny ekonomia i finanse, przyjmując, że dotyczy to również rachunkowości. Czwarta grupa obejmuje języki obce oraz przedmioty do wyboru. W czterech przedstawionych w programie studiów modułach (dwa do wyboru) dominują przedmioty z dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, a nie z dyscypliny ekonomia i finanse. Brak nazw w modułach uniemożliwia studentowi zorientowanie się, według jakiego klucza są dobierane przedmioty, i jaka jest ich rola w osiągnięciu ostatecznych efektów uczenia się. Oceniając ogólnie udział przedmiotów związanych z kierunkiem studiów, można zauważyć, iż stanowią one większość. W ramach analizowanego programu studiów, student pierwszego stopnia realizuje przynajmniej 25 przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych (co daje 63% udział tych przedmiotów). Student ma w ramach tych godzin wybór przedmiotów kierunkowych w ramach modułu przedmiotów wyboru (5 przedmiotów). Macierz efektów obejmuje wszystkie przedmioty. Nie obejmuje przedmiotów w języku angielskim.

Analiza przedstawionego zestawu przedmiotów pozwala dokonać oceny w zakresie ich udziału w realizacji efektów uczenia się i kompletności treści programowych. Treści programowe związane z dyscypliną ekonomia i finanse dotyczą przede wszystkim przedmiotów zawartych w modułach zawierających przedmioty podstawowe (nie wszystkie, bo są przedmioty z dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości oraz przedmioty z dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych), przedmioty kierunkowe (obejmujące wszystkie przedmioty z dyscypliny ekonomia i finanse). Moduły 1-4 zawierają tylko w części przedmioty związane z dyscypliną ekonomia i finanse, w tym:

- Moduł 1: 3 przedmioty z ekonomii i finansów, 2 przedmioty z nauk o zarządzaniu i jakości,
- Moduł 2: 4 przedmioty z ekonomii i finansów, 1 przedmiot z nauk o zarządzaniu i jakości,
- Moduł 3: 1 przedmiot z ekonomii i finansów, 4 przedmioty z nauk o zarządzaniu i jakości,
- Moduł 4: 3 przedmioty z ekonomii i finansów, 2 przedmioty z nauk o zarządzaniu i jakości.

Dwa moduły zawierające przedmioty specjalnościowe w całości zawierają przedmioty związane z dyscypliną ekonomia i finanse.

Na studiach pierwszego stopnia przedmioty kierunkowe są związane z realizacją niemal wszystkich sformułowanych efektów uczenia się (brak efektu W13, W14, U08, U14, U16). Wszystkie efekty uczenia się w ramach kompetencji społecznych są osiąmane. Niektóre efekty uczenia się pojawiają się tylko raz (W07, W15, U12, K07). Przedmioty specjalnościowe również nie są związane z osiąganiem wszystkich efektów uczenia się. Najczęściej powtarzającym się efektem uczenia się w programie studiów są:

- w obszarze wiedzy – efekty W01 i W10,
- w obszarze umiejętności – efekt U01,
- w obszarze kompetencji społecznych – efekt K06.

Przedmioty specjalnościowe w ramach obu modułów mają znaczący udział w osiąganiu efektów uczenia się w obszarze umiejętności i kompetencji społecznych. Znacznie mniejsza liczba efektów uczenia się jest wykazana w obszarze umiejętności, co dziwi, gdyż w ramach przedmiotów specjalistycznych student powinien osiągnąć konkretne, związane z konkretnym obszarem działalności jednostek gospodarczych, umiejętności.

Dokonując oceny treści programowych kierunku finanse i rachunkowość należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na specyfikę samego kierunku studiów. Już sama nazwa odzwierciedla połączenie treści programowych, które reprezentują dyscyplinę ekonomia i finanse. Moduły specjalnościowe (V) są właściwie przygotowane ze względu na ukierunkowanie studenta, jakie efekty uczenia się osiągnie. Jeden z modułów dotyczy finansów, a drugi rachunkowości.

Część przedmiotów jest jednak luźno związana z profilem absolwenta. Niektóre z przedmiotów z modułów 1-4, które są klasyfikowane w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, stanowią uzupełnienie treści programowych. Trudno jednak znaleźć logiczne związki między przedmiotami kierunkowymi, następującymi po nich modułami 1-4 i później przedmiotami specjalnościowymi. Budzi w związku z tym wątpliwość, jaki jest kierunek rozwoju studenta. Przedmioty w modułach 1-4 stanowią może ciekawe uzupełnienie, jednakże w żaden sposób nie można znaleźć wyjaśnienia dla np. pojawiających się przedmiotów z zakresu szeroko rozumianej logistyki lub marketingu. Oznacza to, że są niespójne, nie dotyczą pewnego konkretnego, jasno określonego obszaru, a poruszają zagadnienia z różnych dziedzin. Wybór modułów obieralnych odbywa się już podczas rekrutacji, w charakterze wstępnej deklaracji. Ostateczna decyzja jest podejmowana przez studenta podczas 2 semestru.

W programie kierunku nie ma tak istotnych przedmiotów, jak: *rachunkowość bankowa* oraz *rachunkowość ubezpieczycieli*, choć w programie studiów jest jednoznacznie napisane, że: „Kierunek ten jest przeznaczony dla osób, które chcą związać przyszłość zawodową z bankowością, sektorem ubezpieczeń, doradztwem finansowym, doradztwem na rynku nieruchomości, doradztwem podatkowym, pracą w urzędach skarbowych”. Brak jest również przedmiotów, które można przypisać wprost do obszaru doradztwa na rynku nieruchomości. Należałoby w związku z tymi uwagami zastanowić się nad uruchomieniem oddzielnych specjalności dla studentów zainteresowanych pracą w bankowości, ubezpieczeniach oraz na rynku nieruchomości. Uczelnia może przeprowadzić badania wśród interesariuszy związane z zainteresowaniem tą tematyką. W obecnej sytuacji nie będą osiągnięte efekty uczenia się związane z przygotowaniem studenta do pracy w bankowości, ubezpieczeniach oraz na rynku nieruchomości.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na błędy dotyczące sekwencyjności przedmiotów: przedmiot *podstawy rachunkowości*, który znajduje się obecnie na semestrze I, powinien być przesunięty na semestr II, natomiast przedmioty *makro- i mikroekonomia*, realizowane aktualnie odpowiednio na II i III semestrze, powinny być realizowane wcześniej. Również *matematyka finansowa* nie powinna

być realizowana równolegle z przedmiotem *rachunkowość finansowa*. Formy zajęć są dobrze dobrane; zmniejszono liczbę godzin wykładowych względem poprzednich lat, co jest zgodne z praktycznym charakterem kierunku. Sekwencja zajęć jest taka sama na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, co jest prawidłową praktyką.

W programie modułu *rachunkowość i podatki* znajduje się przedmiot *rachunkowość zarządcza* (semestr 5), który powinien być kontynuacją *podstaw rachunkowości zarządczej* z modułu 1 (semestr 4). Przedmiot ten powinien w pierwszej kolejności mieć inną nazwę jasno wskazującą, że jest to rozszerzenie tego przedmiotu. Może to być *zaawansowana rachunkowość zarządcza* lub *rozszerzona rachunkowość zarządcza*. Problemem jest, gdy moduł 1 nie zostanie wybrany. To uniemożliwia osiągnięcie efektów uczenia się we właściwej sekwencji. Karty przedmiotu (sylabusy) nie są spójne również od strony programowej (tematów zajęć), co może być skutkiem przygotowania ich przez dwie różne osoby. Podobny problem jest w module IV *funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw*. W module jest np. przedmiot *podstawy rachunku kosztów* (semestr 5). Przedmiot ten pojawi się po *podstawach rachunkowości zarządczej*. Jest to bardzo duża niespójność programowa uniemożliwiająca realizację, według właściwych sekwencji, efektów uczenia się. Zdaniem zespołu oceniającego, przedmiot *rachunek kosztów* powinien się pojawić w ramach przedmiotów kierunkowych dla wszystkich studentów i wówczas *rachunkowość zarządcza* może być przedmiotem specjalizacyjnym lub wcześniej ujętym w modułach 1-4. Jednakże i w tym przypadku, zdaniem zespołu oceniającego, przedmiot ten powinien być przedmiotem oferowanym wszystkim studentom zapewniając właściwą realizację efektów uczelnia się związanych z rachunkowością. Podane przykłady są wybranymi, choć widocznymi jest wiele niespójnych powiązań między przedmiotami poprzedzającymi i następującymi po nich.

Podczas spotkań zespół oceniający uzyskał opinię studentów na temat programu studiów kierunku finanse i rachunkowość. Poruszane treści przydają się później podczas praktyk oraz pracy zawodowej. Zastrzeżenia dotyczyły sporego udziału przedmiotów poruszających tematykę zarządzania. Podczas spotkania z zespołem oceniającym zaznaczono, że realizowane na zajęciach treści są zgodne z podanymi efektami uczenia się. Zespół potwierdził to w trakcie wizytacji przez ocenę prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych.

Studia na kierunku finanse i rachunkowość, na pierwszym stopniu (na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych) są prawidłowo zorganizowane co do liczby semestrów i lat trwania studiów. Program studiów pierwszego stopnia zakłada duże obciążenie dla studenta, wyrażone liczbą godzin pracy studenta. Na studiach pierwszego stopnia czas pracy studenta został skalkulowany na 4560 godzin na studiach stacjonarnych i podobnie 4560 godzin na studiach niestacjonarnych. W ramach tej liczby, student studiów stacjonarnych realizuje 57% zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela, a studiów niestacjonarnych 40%. Jest to prawidłowo skalkulowany udział, gwarantujący odpowiedni kontakt studenta z pracownikami dydaktycznymi Uczelni lub zatrudnionymi osobami z praktyki gospodarczej.

Liczba godzin i punkty ECTS	Tryb studiów	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
	I stopnia	I stopnia
Łączna liczba godzin pracy studenta	4560	4560
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2597 (57%)	1825 (40%)
Łączna liczba punktów ECTS	180	180
Wskaźnik liczby godzin pracy studenta na 1 punkt	25,3	25,3

ECTS		
------	--	--

Czas pracy studenta stacjonarnego i niestacjonarnego ogółem jest taki sam, zaś różnica między liczbą godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów wynosi 770 godzin. Różnica ta jest uzasadniona, gdyż student studiów stacjonarnych realizuje więcej zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego w ciągu pięciu dni zajęć, zaś student niestacjonarny w ciągu dwóch dni zajęć, czasami co dwa tygodnie. Student niestacjonarny różnicę w godzinach musi realizować w ramach pracy samodzielnej. Wpływ na ogólne obciążenie pracą studenta mają liczba realizowanych punktów ECTS na I stopniu studiów (tj. 180 punktów) oraz standardowy wskaźnik czasu pracy studenta na 1 punkt ECTS. W przypadku studiów zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, wskaźniki czasu pracy na 1 punkt ECTS zostały skalkulowane prawidłowo. Warto przypomnieć, iż zaleca się kalkulację czasu pracy na 1 punkt ECTS w relacji 25-30 godzin na 1 punkt ECTS. Jak zatem widać, kalkulowany wskaźnik lokuje się na poziomie nieco powyżej minimalnego.

Analizując udział liczby punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwanych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich trzeba zwrócić uwagę, iż ten udział jest zgodny z wymaganiami zapisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wynosi on 57% na studiach pierwszego stopnia studiów stacjonarnych, a zapisy ustawowe wymagają dla studiów stacjonarnych udziału na poziomie co najmniej 50% (art. 63 ust. 1). Spełnione są również wymagania dotyczące nakładu czasu pracy studentów pierwszego stopnia związanego z praktykami studenckimi.

	Liczba punktów ECTS i udziały procentowe	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
	I stopnia	I stopnia
Łączna liczba punktów ECTS	180	180
Liczba punktów ECTS przyporządkowana przedmiotom ogólnouczelnianym i podstawowym	42 (23%)	42 (23%)
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana przedmiotom kierunkowym	34 (19%)	34 (19%)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru (język obcy, dwa z czterech modułów 1-4 oraz jeden moduł specjalnościowy)	62 (34%)	62 (34%)
Liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	30 (17%)	30 (17%)

Zgodnie z regulaminem studiów Uczelni student może zwiększyć liczbę punktów ECTS powyżej 180. Student może również realizować indywidualny program studiów (par. 30 regulaminu studiów).

Analiza liczby punktów ECTS, jaką ma do zrealizowania student w ramach poszczególnych semestrów pozwala zauważyć, iż na I stopniu studiów zaplanowano dokładnie 30 punktów ECTS w semestrze. Pokazuje to, że rozkład przedmiotów w semestrach od tej strony jest poprawnie zaplanowany. Rozkład godzinowy zajęć realizowanych przez studentów w poszczególnych semestrach pozwala zauważyć, iż student pierwszego stopnia studiów stacjonarnych realizuje od 396 do 440 godzin zajęć w semestrze. Największe obciążenie ma miejsce w 2 semestrze (456 godzin) i w semestrach 3, 4 i 5 (po 440 godzin). Najmniejsze obciążenie godzinowe ma miejsce w 1 semestrze (396 godzin). Sam

rozkład zajęć należy uznać za stosunkowo logiczny, gdyż uwzględnia mniejsze obciążenie w okresie adaptacji studenta (czyli 1 semestr) oraz stwarza możliwości do skoncentrowania się na przygotowaniu pracy dyplomowej (w 6 semestrze obciążenie jest mniejsze niż w czterech poprzedzających semestrach – 425 godzin). W semestrze 6 umieszczono w szczególności przedmioty specjalizacyjne, co pozwala na pogłębianie wiedzy przydatnej przy pisaniu prac dyplomowych. Podobna sytuacja ma miejsce na I stopniu studiów niestacjonarnych, choć występuje istotna różnica w obciążeniu studenta w 6 semestrze. Zakres godzinowy zajęć w semestrze waha się od 221 do 355 godzin. Najmniejsze obciążenie występuje w semestrze 1 (221 godzin). Największe obciążenie studenta występuje w 6 semestrze, co nie sprzyja opracowaniu pracy dyplomowej i przygotowaniu się do egzaminów końcowych. W tym przypadku, bardziej istotnym problemem jest rozplanowanie liczby zjazdów oraz liczby godzin realizowanych w czasie tych zajęć. Jak można zauważyć, zjazdy studentów odbywają się co tydzień, co może stanowić obciążenie w połączeniu z pracą zawodową. Podział przedmiotów w semestrach prezentuje tabela.

Grupa przedmiotów	Semestr 1	Semestr 2	Semestr 3	Semestr 4	Semestr 5	Semestr 6
Ogólnouczelniane	X	X		X		
Podstawowe	X	X	X	X		
Kierunkowe	X	X	X	X	X	
Języki obce i do wyboru studenta	X	X	X	X		X
Specjalnościowych					X	X
Seminarium dyplomowe				X	X	X
Praktyka zawodowa		X	X	X	X	X

W przypadku języków obcych i do wyboru studenta (moduły 1-4), języki obce są prowadzone w trzech pierwszych semestrach, zaś przedmioty do wyboru studenta (moduły) w semestrach trzecim, czwartym i szóstym.

Analizując program kształcenia pod kątem różnych form zajęć można zauważyć niewielkie różnice w proporcji między wykładami, a ćwiczeniami na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

Formy zajęć	Łączna liczba godzin i udziały procentowe	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
	I stopnia	I stopnia
Wykłady	306 (17%)	186 (18%)
Ćwiczenia (zajęcia praktyczne)	1481 (83%)	819 (82%)
Razem	1787	1005

W programie kształcenia kierunku finanse i rachunkowość występują różne formy zajęć, choć dominują wykłady i ćwiczenia (podzielone na teoretyczne i praktyczne). Duża liczba godzin ćwiczeń umożliwia aktywizację studenta, co jest właściwą praktyką na studiach o profilu praktycznym. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, ćwiczenia przeważają nad wykładami. Do tego dochodzą jeszcze laboratoria, które w sposób korzystny wpływają na aktywizację studentów. Udział zajęć praktycznych jest około czterokrotnie większy niż wykładów. Przedmioty prowadzone tylko w formie wykładu są prowadzone w ramach przedmiotów ogólnouczelnianych. Pozostałe przedmioty są prowadzone w formach łączonych (wykład oraz ćwiczenia, wykład oraz laboratoria) lub tylko w formie ćwiczeń lub laboratoriów.

W programie studiów pierwszego stopnia nie ma bezpośrednio zaplanowanych zajęć w języku obcym. Studenci kierunku mają zaplanowany jedynie kurs z języka obcego jako obowiązkowy na obu

formach studiów (studia stacjonarne i niestacjonarne). Student ma możliwość wyboru dodatkowych zajęć prowadzonych w języku obcym w ramach programu Erasmus+. Przedstawiona przez Uczelnię oferta nie zawiera jednak przedmiotów, które mogą zwiększyć umiejętności i kompetencje społeczne studentów kierunku finanse i rachunkowość, mimo, że jest do nich skierowana. Są to przedmioty bardziej dla studentów kierunku zarządzanie, a więc z innej dyscypliny (nauki o zarządzaniu i jakości). Przykładem niech będzie brak jakiegokolwiek przedmiotu z rachunkowości i finansów. Jedynie przedmioty z ekonomii (mikro i makro) pasują do kierunku. W programie studiów są zaplanowane kursy z zakresu nauk humanistycznych. Przedmioty humanistyczne, w ramach przedmiotów ogólnouczelnianych, są z góry narzucone. W programie nie przewidziano wyboru.

Liczba punktów ECTS przypisana do danych przedmiotów odzwierciedla faktyczny nakład pracy, wymagany do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, a przypisana liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela jest wystarczająca.

W większości kursów są wykorzystywane nowoczesne formy prezentacji z wykorzystaniem komputerów i projektorów multimedialnych. W obecnych czasach stanowią one już standardowe rozwiązanie w przekazie treści. Inne metody dydaktyczne występujące na kierunku są głównie realizowane w ramach ćwiczeń i laboratoriów. Wykorzystywane są tu zadania projektowe, prace grupowe oraz studia przypadków. Metody te sprzyjają rozwijaniu umiejętności studentów, jak również ich kompetencji społecznych.

Analiza kart przedmiotów (sylabusów) pozwala zauważyć, iż relatywnie rzadko wykorzystuje się takie metody kształcenia, jak praca zespołowa – przynajmniej nie ma o tym zawartych informacji. Należy jednak mieć na względzie to, iż niektóre kursy nie wymagają tego rodzaju metod, np. seminaria, języki obce. W poszczególnych modułach dość często są wykorzystane metody studiów przypadków oraz różnorodnego rodzaju formy opracowania projektów. Z tego powodu należy lepiej oceniać możliwości tych kursów w rozwijaniu umiejętności i kompetencji studentów. W trakcie rozmów z pracownikami uzyskano informację, że są systematycznie szkoleni w najnowszych technikach nauczania studentów, i że to pozytywnie wpływa na system nauczania studentów. W trakcie spotkania pracownicy dydaktyczni szeroko omówili metody, z których obecnie korzystają. Metody te powinny być szerzej przedstawione w sylabusach, aby student mógł również poznać je przed rozpoczęciem zajęć.

Na podstawie analizy programów studiów można zauważyć, iż na kierunku finanse i rachunkowość w satysfakcjonującym stopniu są umiejscowione zajęcia w laboratoriach komputerowych.

Formy zajęć	Łączna liczba godzin	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
	I stopnia	I stopnia
Ćwiczenia w salach komputerowych	365 (8%)	220 (12%)
Ćwiczenia w salach komputerowych na specjalności: - <i>rachunkowość i podatki</i> - <i>funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw</i>	88 (2%) 125 (3%)	53 (3%) 75 (4%)

Nie ma racjonalnych przesłanek do tego, aby na specjalności *rachunkowość i podatki* było mniej zajęć w ramach laboratoriów w stosunku do specjalności *funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw*. Przykładowo, *rachunkowość komputerowa* została zaliczona do ćwiczeń praktycznych, a nie do zajęć laboratoryjnych mimo, że w całości są prowadzone (zgodnie z sylabusem) na oprogramowaniu finansowo-księgowym. Analiza kart przedmiotów (sylabusów) pozwala zauważyć, iż podobna sytuacja występuje w ramach innych przedmiotów. W związku z powyższym oddzielanie w programie studiów ćwiczeń praktycznych na komputerach i zajęć laboratoryjnych z użyciem komputerów nie wydaje się

słuszne lub wymaga szczegółowego opisanie w programie studiów. Tego rodzaju rozwiązanie może być dopuszczalne, ale może nie być zrozumiałe dla studenta. Ograniczeniem są zapewne możliwości sprzętowe i softwarowe studenta (konieczność korzystania z oprogramowania *cloud computing*). Uczelnia zapewnia odpowiednią bazę sal komputerowych i oprogramowania specjalistycznego, więc przy obecnej liczbie studentów nie ma problemu z zagwarantowaniem samodzielnej pracy studenta. W zakresie kształcenia języków obcych można zauważyć spójność wszystkich programów. Na kierunku istnieje obowiązek studiowania jednego z trzech języków obcych (angielski, niemiecki, rosyjski). Nauka każdego z tych języków obcych jest oparta na podobnym programie, który zakłada test kwalifikacyjny na początku kursu (warunkiem wstępnym rozpoczęcia kursu jest znajomość języka obcego na poziomie B1). Na studiach stacjonarnych (75 godzin) nauka języka obcego jest realizowana w innym wymiarze czasu, niż na studiach niestacjonarnych (45 godzin). W treściach programowych języka obcego jest uwzględniona tematyka specjalistyczna.

Wydział ma wypracowane rozwiązania w zakresie dostosowania metod kształcenia do potrzeb grupowych i indywidualnych studentów. W zakresie dostosowania programu kształcenia do potrzeb grupowych istnieją przynajmniej dwie możliwości. Jedną z nich jest wybór dwóch modułów z czterech (Moduły 1-4) w ofercie oraz jednej z dwóch specjalizacji. Te same moduły i specjalności są oferowane zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Brak oznaczeń modułów uniemożliwia studentowi zweryfikowanie, w jakim celu zostały utworzone i jakie umiejętności w związku z tym posiada. Brak jest również logicznej korelacji programowej między modułami a wybranymi specjalnościami, o czym była już mowa wcześniej. Druga możliwość dostosowania programu studiów do preferencji grupowych jest związana z Radą Programową. Studenci wchodzi w skład Rady i mają możliwość weryfikacji kursów stanowiących moduł swobodnego wyboru. Zdaniem zespołu oceniającego metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do indywidualnych potrzeb studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością. Inną ścieżką indywidualizacji programu studiów jest tzw. indywidualny program studiowania (IPS) opisany w regulaminie studiów Uczelni. Zespół oceniający w trakcie wizytacji stwierdził, że formy zajęć są dobrze dobrane do przedmiotów, choć prowadzący powinni wykorzystywać więcej metod pozwalających na aktywizację procesu nauczania (jak praca w grupie lub projekty). Na zajęciach zwraca się uwagę na zdobywanie umiejętności praktycznych, zwłaszcza w zakresie korzystania ze specjalistycznego oprogramowania do księgowości (m.in. Comarch ERP Optima, SAGE Symfonia).

Analizując programy studiów warto jeszcze zwrócić uwagę na obciążenie studentów wynikające z liczby egzaminów w semestrze. Liczba egzaminów w semestrze jest prawidłowo dobrana i nie przekracza czterech. Egzaminy występują zarówno w przypadku przedmiotów podstawowych, kierunkowych, jak i do wyboru. Na ostatnim semestrze na obu specjalnościach nie zostały zaplanowane egzaminy przedmiotowe. W tym semestrze są przewidziane egzaminy z metodyki pracy projektowej (praca dyplomowa) oraz studenckiej praktyki zawodowej. Podczas wizytacji zespół oceniający uzyskał pozytywną opinię o harmonogramie roku akademickiego. Studenci w trakcie wizytacji zgłosili jednak zastrzeżenia dotyczące zbyt długich (kilkugodzinnych) przerw pomiędzy zajęciami. Jest to szczególnie uciążliwe dla osób dojeżdżających do uczelni. Prace zaliczeniowe są oceniane w zadowalającym czasie, a studenci są na bieżąco informowani o ich postępach w osiąganiu efektów uczenia się.

Moduły	Liczba egzaminów w ramach kursów zaliczanych do modułów specjalizacyjnych	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Moduł specjalnościowy:		

- rachunkowość i podatki	3	3
- funkcjonowanie i finansowanie przedsiębiorstw	3	3

W przypadku praktyk zawodowych, będących jednym z najważniejszych elementów kierunku o profilu praktycznym, wskazano 27 efektów uczenia się (na 40 efektów). Wydaje się, że w przypadku praktyk zawodowych powinny być również wyróżnione pozostałe efekty uczenia się. Przykładem niech będzie niewyróżniony efekt uczenia się W04 „Student zna i rozumie metody pozyskiwania i przetwarzania danych statystycznych dotyczących problemów mikro i makroekonomicznych” lub efekt uczenia się U08, które powinny być weryfikowane w praktyce gospodarczej. Student powinien również poznawać w jednostkach gospodarczych podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego (W09) – szczególnie w przedsiębiorstwach produkcyjnych i usługowych. Błędem jest również niepowiązanie efektu uczenia W12 (Student zna i rozumie technologie informatyczne, wykorzystywane w rachunkowości oraz ich praktyczne zastosowanie) z praktyką zawodową. W obszarze umiejętności pominięto efekt uczenia się U04 (Student potrafi dobrać źródła i informacje z nich pochodzące, dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji oraz dokonać ich prezentacji) co również jest błędem, gdyż większość praktyk w każdej jednostce gospodarczej powinna potwierdzić tę umiejętność studenta. Pominięto w ramach praktyk zawodowych ważne efekty uczenia się, jakimi są:

- U07 – Student potrafi planować i organizować pracę, w tym zarejestrować i prowadzić działalność gospodarczą oraz samodzielnie prowadzić jej ewidencję gospodarczą (ważny dla np. biur rachunkowych),
- U08 – Student potrafi posługiwać się językiem obcym w zakresie finansów i rachunkowości zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego (praktyki w zagranicznych podmiotach gospodarczych, współpraca z zagranicznymi kontrahentami),
- U10 – Student potrafi właściwie dobrać i wykorzystać informatyczne narzędzia wspomagające obsługę informacyjną biznesu tworząc za ich pomocą sprawozdania, raporty biznesowe i prognozy (praktyka w każdej jednostce gospodarczej),
- U11 – Student potrafi stosować metody matematyki finansowej w procesie oceny opłacalności inwestycji rzeczowych i kapitałowych oraz wyceny instrumentów finansowych (praktyka w dużych jednostkach gospodarczych, bankach, instytucjach finansowych),
- U14 – Student potrafi wykorzystać metody statystyczne, ekonometryczne i informatyczne argumentując ich wykorzystanie w procesie podejmowania decyzji (praktyka w każdej jednostce, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji finansowych, WUS, GUS),
- U15 – Student potrafi posługiwać się zasadami, technikami i metodami rachunkowości do prowadzenia ewidencji gospodarczej (praktyka w każdej jednostce).

Pominięto również jeden efekt uczenia się w obszarze kompetencji społecznych K07, który odnosi się do gotowości studenta do przygotowania projektów z wykorzystaniem w nich prawa, ekonomii oraz aspektów społecznych i politycznych oraz dokonania oceny, w podstawowym zakresie, skutków swojego działania. Efekt ten jest przypisany np. do przedmiotu *rachunkowość jednostek budżetowych*, co oznacza, że student nabiera również praktycznych umiejętności w tych jednostkach. Jednakże efekt ten osiąga się również w innych jednostkach, w których ma się do czynienia z dokumentami księgowymi, umowami, itp.

Treści programowe określone dla praktyk zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się dla nich przewidzianych. Karty przedmiotu dotyczą:

- praktyka kierunkowa podstawowa dla studentów semestrów II i III dla studiów I st.; 7 celów ogólnych i 9 szczegółowych; 9 efektów w zakresie wiedzy, 7 w zakresie umiejętności i 6 w zakresie kompetencji społecznych; nakład pracy studenta 250 godz., 10 pkt. ECTS;
- praktyka kierunkowa dla specjalności *rachunkowość i podatki, finanse małych przedsiębiorstw*, semestr III studiów I st.; 7 celów ogólnych i 12 szczegółowych, 6 efektów w zakresie wiedzy, 8 w zakresie umiejętności i 5 w zakresie kompetencji społecznych; nakład pracy studenta 160 godz., 6 pkt. ECTS;
- praktyka specjalnościowa dla specjalności *finanse małych i średnich przedsiębiorstw* oraz dla specjalności *rachunkowość i podatki* semestr V studiów I st.; 7 celów ogólnych i 14 szczegółowych, 6 efektów w zakresie wiedzy, 9 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych; nakład pracy studenta 160 godz., 6 pkt. ECTS;
- praktyka dyplomowa dla specjalności *finanse małych i średnich przedsiębiorstw* oraz dla specjalności *rachunkowość i podatki* semestr VI studiów I st.; 7 celów ogólnych i 15 szczegółowych, 6 efektów w zakresie wiedzy, 9 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych; nakład pracy studenta 160 godz., 6 pkt. ECTS.

Łączny wymiar praktyk jest zgodny z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (730 godz. w ciągu 6 miesięcy, 28 pkt. ECTS). Od roku akademickiego 2019/2020 obowiązuje nowy program, w którym praktyki są rozłożone inaczej: II semestr 125 godz., III semestr 125 godz., IV semestr 125 godz., V semestr 125 godz., VI semestr 250 godz. – razem 750 godz. i 30 punktów ECTS. Pierwsze praktyki według nowych zasad powinny odbyć się w II semestrze roku akademickiego 2019/2020. Zespół oceniający stwierdził, że praktyki zawodowe są realizowane na podstawie porozumienia zawieranego pomiędzy Uczelnią a zakładem pracy. Uczelnia zapewnia miejsca praktyk dla studentów. Student może samodzielnie wskazać zakład pracy, w którym będzie odbywać praktyki pod warunkiem, że przedstawiciel zakładu pracy wyraził pisemną zgodę na odbycie praktyk oraz że uczelniany opiekun praktyk zaakceptował wybrany przez studenta zakład pracy. Student może ubiegać się o zaliczenie części lub całości praktyk, jeśli udokumentuje, że wykonuje lub wykonywał pracę zawodową na warunkach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub odbył (odbywa) staż zawodowy (praktykę zawodową) lub też odbył (odbywa) aktywność zawodową w formie wolontariatu lub prowadził (prowadzi działalność gospodarczą); których zrealizowanie zapewnia uzyskanie przewidzianych programem praktyk dla danego kierunku studiów efektów uczenia się. Okres tej aktywności zawodowej nie może być krótszy od wymiaru czasu praktyk dla danego kierunku studiów przewidzianego planem studiów. W trakcie wizytacji zespół oceniający stwierdził, że miejsca odbywania praktyk podstawowych były poprawnie dobrane, opisane w poszczególnych kartach przedmiotu, nieco zróżnicowane w zależności od specjalności, głównie przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe (państwowe lub prywatne) – działy finansowo-księgowe, instytucje rynku finansowego (banki, ubezpieczyciele, fundusze inwestycyjne i emerytalne, itp.), firmy zajmujące się doradztwem finansowym i podatkowym (kancelarie doradców podatkowych, audyt finansowy, biegły rewident, itp.), organy administracji rządowej i samorządowej (urząd miasta, urząd gminy) w działach finansowych oraz pionie rachunkowości i podatków, biura rachunkowe, urzędy skarbowe, organizacje pozarządowe NGO (pozyskiwanie i rozliczanie funduszy, w tym fundusze UE) bądź też własna działalność gospodarcza. Karta przedmiotu precyzuje wymagania stawiane miejscom odbywania praktyk - musi ono w szczególności zapewniać studentowi własne miejsce z dostępem do biurka i krzesłem oraz pomieszczenie lub stanowisko socjalne, umożliwiające higienę pracy. Ponadto na praktykach kierunkowych dla specjalności *rachunkowość i podatki, finanse małych przedsiębiorstw* wymagany jest dostęp do urządzeń biurowych i programów komputerowych wykorzystywanych

w praktyce gospodarczej. Na praktykach w V semestrze są wymagane również: komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem księgowo-finansowym i dostęp do typowych dokumentów księgowo-finansowych. Na praktykach dyplomowych dochodzi wymóg udostępnienia dokumentów i danych umożliwiających zebranie danych do projektu dyplomowego. Weryfikacja efektów uczenia się jest również uregulowana w karcie przedmiotu i obejmuje wszystkie trzy grupy efektów. Wszystkie opierają się o analizę dokumentacji (Dziennik praktyk, Wniosek o zaliczenie praktyk zawodowych, Sprawozdanie z realizacji praktyki, portfolio i/lub referencje dołączone do Wniosku o zaliczenie praktyk), rozmowę sprawozdawczą, a w zakresie kompetencji społecznych dodatkowo – przedłużoną obserwację prowadzoną przez opiekuna zakładowego w formie opinii lub oceny opisowej. Sprawozdanie z realizacji praktyk, zgodne z wytycznymi przekazywanymi studentom przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni, zawiera krótką charakterystykę podmiotu oraz działu (komórki organizacyjnej), w którym jest odbywana praktyka, opis wykonywanych na miejscu zadań i obowiązków zgodnych z kierunkiem i zdefiniowanie trudności oraz wskazanie sukcesów w różnych obszarach zadań finansowych jak i organizacyjnych. Z rozmowy sprawozdawczej z opiekunem praktyk jest sporządzana notatka dołączona do sprawozdania, poświadczona podpisem studenta i opiekuna praktyk. Praktyka jest zaliczana na ocenę, której sposób obliczenia jest zakomunikowany w karcie przedmiotu. Wszystkie dokumenty dotyczące odbytych praktyk przedłożono do wglądu zespołowi oceniającemu. Uwagę zespołu oceniającego zwróciło staranne opracowanie zarówno wszystkich programów praktyk, jak i sposób gromadzenia dokumentacji. Stosowane procedury zostały wypracowane w czasie realizacji projektu pilotażowego poświęconego wprowadzeniu półrocznych praktyk zawodowych dla studentów. Wymagania co do kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji opiekunów praktyk są sformułowane bardzo ogólnie w regulaminie praktyk (powinien posiadać kompetencje i doświadczenie umożliwiające prawidłową realizację praktyk zawodowych). W trakcie wizytacji wysoko oceniono kompetencje obecnych opiekunów praktyk. Zadania uczelnianego opiekuna praktyk są sformułowane w Regulaminie praktyk. Uczelniany opiekun praktyk zawodowych przygotowuje plan hospitacji na każdy rok akademicki (określający liczbę i miejsca, w których odbędzie się hospitacja), a następnie przekazuje do zatwierdzenia Dyrektorowi Instytutu oraz Prorektorowi ds. kształcenia. W oparciu o plan dokonuje kontroli wybranych zakładów pracy. Celem hospitacji miejsc odbywania praktyk jest zebranie informacji, czy dane miejsca odbywania praktyk dają szansę na realizację efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych. Po dokonaniu kontroli wypełnia arkusz kontroli praktyki zawodowej, który przekazuje do Biura Karier. W czasie wizytacji przedłożono raporty z wizytacji. Informacja o opiece praktyk jest dostępna na stronie internetowej. Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są weryfikowane przez zawarcie umów i obejmują zarówno rozmowy telefoniczne, jak i wizyty osobiste, co zostało też potwierdzone w czasie spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Opiekun praktyk w miejscu ich odbywania – zgodnie z Regulaminem praktyk – musi posiadać wyższe wykształcenie zgodne z kierunkiem studiów praktykanta lub pokrewne i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe zgodne z programem praktyk. Praktyki podlegają ocenie ze strony zarówno uczelnianego opiekuna praktyk, jak i samych studentów, którzy wypełniają szczegółową ankietę, w której wypowiadają się na temat: 1) miejsca odbywania praktyki, 2) zakładowego opiekuna praktyk, 3) uczelnianego opiekuna praktyk i 4) biura karier. Wyniki tej oceny są wykorzystywane w próbach doskonalenia programu praktyk i ich realizacji.

Obecnie Biuro Karier dysponuje listą 81 miejsc, w których studenci ocenianego kierunku mogą odbywać praktyki zawodowe. Oprócz tego studenci mają możliwość realizacji praktyk w miejscu spoza wspomnianej listy, po dostarczeniu wymaganych dokumentów (m.in. zgoda na odbycie przez

studenta praktyk czy wyznaczenie zakładowego opiekuna praktyk). Studenci korzystają z takiej możliwości zarówno celem odbycia praktyk bliżej miejsca zamieszkania, jak i realizacji ich w instytucjach państwowych (m.in. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz Ministerstwie Sportu). Moduł praktyk w obecnym kształcie pozwala na zdobycie zakładanych efektów uczenia się. Zespół oceniający za atut uznał rozłożenie zajęć w tygodniu w taki sposób, aby studenci mogli przez 2 dni w tygodniu uczęszczać na praktyki, co jest szczególnie ważne biorąc pod uwagę ich stosunkowo duży wymiar godzin. Pozytywna jest również ocena w kwestii ciągłości praktyk, zaliczania ich na podstawie pracy zawodowej oraz wsparcia Biura Karier i opiekuna praktyk. Studenci mają możliwość oceny praktyk w przeprowadzanym raz na rok badaniu satysfakcji studenta oraz ustnie za pośrednictwem pracowników Biura Karier.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W trakcie wizytacji stwierdzono następujące błędy i nieprawidłowości:

1. Przypisanie w całości programu studiów dla kierunku finanse i rachunkowość do dyscypliny ekonomia i finanse.
2. W wybranych przypadkach nieprawidłowa sekwencja przedmiotów (np. *rachunkowość zarządcza* może wyprzedzać *rachunek kosztów*).
3. Brak przedmiotów związanych z rachunkowością banków, ubezpieczycieli oraz dotyczących rynków nieruchomości.
4. Brak sylabusu z *wychowania fizycznego* oraz praktyki zawodowej.
5. Brak sprecyzowania celu wprowadzenia modułów 1-4, wspólnych z innymi kierunkami.
6. Brak przedmiotów w języku angielskim.

Ogólnie program studiów jest prawidłowo przygotowany, wymaga jednak zmian w zakresie sekwencyjności niektórych zajęć, gdyż uniemożliwia to osiągnięcie niektórych efektów uczenia się oraz uzupełnienia w większą liczbę przedmiotów z bankowości, ubezpieczeń i rynku nieruchomości. Uczelnia zapewnia możliwość dostosowania procesu kształcenia przez moduły wybieralne, a przewidziane przez Uczelnię opcje indywidualizacji procesu nauczania, także dla osób z niepełnosprawnościami, są wystarczające. Za mocną stronę procesu kształcenia na kierunku należy uznać realizację praktyk zawodowych oraz zajęcia praktyczne, słabą stroną stanowią natomiast kilkugodzinne przerwy pomiędzy zajęciami. Praktyki są zaplanowane i realizowane zgodnie z obowiązującymi wymaganiami i we właściwym wymiarze. Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia. Organizacja i nadzór oraz dobór miejsc odbywania praktyk zapewniają prawidłową ich realizację. Dokumentacja jest staranna.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

W celu usunięcia błędów i nieprawidłowości w programie studiów zaleca się:

1. Dla kierunku finanse i rachunkowość, obok dyscypliny ekonomia i finanse jako dyscypliny wiodącej, wskazać pozostałe dyscypliny.
2. Przegląd i poprawienie sekwencyjności przedmiotów – w tym głównie *matematyki finansowej*, *rachunkowości finansowej* oraz *rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej*.
3. Uzupełnienie programu studiów o przedmioty związane z rachunkowością banków, ubezpieczycieli oraz rynkiem nieruchomości.

4. Dodanie sylabusu z wychowania fizycznego oraz praktyki zawodowej.
5. Sprecyzowanie celu wprowadzenia modułów 1-4 oraz podanie ich nazwy pozwalającej studentom zorientować się w zakresie tematycznym.
6. Wprowadzenie co najmniej jednego przedmiotu w języku angielskim do programu studiów, jako przedmiotu obowiązkowego dla wszystkich studentów kierunku.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Ogólne rozwiązania w zakresie rekrutacji na studia są bardzo podobne jak na innych uczelniach. Podstawowym dokumentem, który reguluje to zagadnienie jest Uchwała Senatu (ostatnia regulacja - Uchwała Senatu Nr 178/IV/2019 z dn. 10.06.2019 r.). Reguluje ona warunki, tryb i terminy rekrutacji. Charakteryzuje wymagane dokumenty składane w ramach rekrutacji przez kandydata, a także kryteria i zasady rekrutacji. Na studiach pierwszego stopnia podstawowym kryterium przyjęcia jest suma punktów uzyskanych z egzaminu dojrzałości. Przedmioty stanowiące podstawę rekrutacji na studia to: matematyka i pierwszy język obcy (mnożnik 1). Pozostałe przedmioty brane pod uwagę przy rekrutacji są następujące: geografia, historia, wiedza o społeczeństwie. Ich waga wynosi 0,8. Dodatkowo, pod uwagę są brane wyniki z następujących przedmiotów: podstawy przedsiębiorczości, fizyka i astronomia, chemia, technologia informacyjna (informatyka), drugi język obcy i pozostałe przedmioty. Mnożnik wynosi 0,6. Szczegóły algorytmu przeliczania punktów z matury podstawowej i rozszerzonej są zawarte w Uchwale w par. 5. Te same zasady funkcjonują na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Tak sformułowane warunki rekrutacji należy uznać za zgodne ze strategią i profilem kształcenia na Uczelni. Nie zauważono niezgodności z postanowieniami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (art. 70.3 i 70.4). Algorytm jest dość złożony i uwzględnia standardowe oczekiwania od kandydata, aby poradził sobie w trakcie studiów. Rekrutacja na kierunki prowadzone przez Państwową Uczelnię im. Stefana Batorego w Skierniewicach odbywa się przez elektroniczny system IRK (Internetowa Rejestracja Kandydatów). Pierwszy krok stanowi rejestracja w systemie IRK i wypełnienie w nim elektronicznego formularza zgłoszeniowego. Następnie kandydaci są zobowiązani do dostarczenia kompletu wymaganych dokumentów do uczelni. Kolejnym etapem jest właściwe postępowanie kwalifikacyjne, które dla studiów pierwszego stopnia jest przeprowadzane w oparciu o wyniki egzaminu maturalnego. Cały proces rekrutacji wraz ze szczegółowym opisem postępowania kwalifikacyjnego jest opisany na stronie internetowej uczelni. Uchwała Senatu Nr 177/IV/2019 z dn. 10.06.2019 r. reguluje kwestie przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego. W przypadku osób z niepełnosprawnością, Uczelnia nie przewiduje na kierunku w tym zakresie ograniczeń (kandydat musi dostarczyć zaświadczenie o niepełnosprawności). Zasady rekrutacji są zrozumiałe, sprawiedliwe i zapewniają równe szanse w podjęciu studiów na ocenianym kierunku. Przedstawiciele Uczelnianej Rady Samorządu Studentów wchodzi w skład komisji ds. doboru kandydatów na studia. System rekrutacji jest zdaniem zespołu oceniającego, po zasięgnięciu opinii studentów, przejrzysty i zapewnia sprawiedliwość.

Uczelnia i Wydział mają wypracowane rozwiązania w zakresie potwierdzania i weryfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które są obowiązujące na całej Uczelni. Podstawą tego systemu jest Uchwała Senatu Nr 180/IV/2019 z dn. 10.06.2019 r. w sprawie przyjęcia procedury potwierdzania efektów uczenia się. W ramach uchwały jest sformułowana procedura oraz organa powołane do uczestniczenia w procesie uznawania efektów uczenia się oraz wzory obowiązujące

dokumentacji (wniosek o potwierdzenie przez PWSZ w Skierniewicach efektów uczenia się, protokół z posiedzenia komisji weryfikującej efekty uczenia się). Dodatkowo kwestię zasad weryfikacji i dokumentowania efektów uczenia się reguluje Zarządzenie Rektora Nr 21/2019 z dn. 4.09.2019 r. w sprawie wprowadzenia szczegółowych zasad weryfikacji i dokumentowania efektów uczenia się osiąganych przez studentów na poszczególnych kierunkach studiów PUSB. Rozporządzenie obejmuje przedmiot i zakres procedury weryfikacji i dokumentowania, sposoby weryfikacji efektów uczenia się oraz dokumentowanie procesu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się. Informacje o możliwości skorzystania z tego rozwiązania podaje się podczas szkoleń z obowiązków i praw studenta. Zdaniem zespołu oceniającego warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni (również zagranicznej) zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz ich oceny.

Podstawowe procedury i zasady związane z oceną efektów uczenia się są określone w Regulaminie Studiów (Uchwała Senatu Nr 149/IV/2019 z dn. 15.03.2019 r.). Przyjęte tam rozwiązania należy uznać za poprawne. Zawarte regulacje definiują okres zaliczeniowy, metody oceny osiągnięć studenta, przyjęty system ocen, warunki zaliczenia przedmiotu oraz procedury dyplomowania. Na Uczelni funkcjonuje system informatyczny, który zapewnia pełną informację o osiągnięciach studenta. Poza dostępem do informacji o zaliczeniach kursów, student ma możliwość wglądu do swoich prac pisemnych. Student ma prawo odwoławcze od uzyskanych ocen oraz możliwości ich poprawiania. Przyjęte rozwiązania dotyczące oceniania osiągnięć studenta nie budzą zastrzeżeń.

Studenci ze stwierdzoną niepełnosprawnością, zgodnie z par. 10 Regulaminu studiów, mają dodatkowe prawa w zakresie studiowania. W trakcie wizytacji potwierdzono je jako: dłuższy czas egzaminowania, zastosowanie niezbędnych pomocy naukowych dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza przy pracy na komputerze.

Regulamin studiów nie przewiduje ponadstandardowych (egzamin, zaliczenie) metod weryfikacji i oceny osiągnięć przez studenta efektów uczenia się, szczególnie tych, które są poza bezpośrednim kontaktem z pracownikiem dydaktycznym lub naukowo-dydaktycznym Uczelni. Stawia to duże wyzwanie dla systemu weryfikacji i oceny osiągnięć studenta. System oceniania jest jednolity, bez względu na formę prowadzenia zajęć.

Przeprowadzona przez zespół oceniający analiza kart przedmiotów dla kursów (sylabusów) realizowanych na I stopniu studiów pozwala zauważyć, iż na kierunku dominującymi metodami oceny osiągnięcia efektów uczenia się studenta są testy i kolokwia. Wśród innych metod weryfikacji osiągnięć studenta można zauważyć ocenę aktywności na zajęciach, prezentacje (referaty, wystąpienia), projekty, opracowania studiów przypadków. Ten zestaw jest dość wszechstronny i stanowi możliwość oceny różnorodnych osiągnięć studenta. Testy i kolokwia są przede wszystkim związane ze sprawdzaniem wiedzy. Często metody te są uzupełniane oceną aktywności studenta. Tego rodzaju rozwiązanie daje możliwości sprawdzania umiejętności, a nawet kompetencji społecznych studenta, jednakże wadą jego jest to, iż ocena aktywności nie jest ustrukturyzowana i nie pozwala dokumentować efektów uczenia się. Istniejący system oceny jest uzupełniany oceną za prezentacje lub referaty. Taka kombinacja - test/kolokwium plus prezentacja - umożliwia ocenę wiedzy i wybranych umiejętności, a nawet niektórych kompetencji społecznych studenta. Znaczna część autorów sylabusów w ocenie efektów uczenia się uwzględnia aktywność na zajęciach. Wprowadzenie egzaminów w ramach przedmiotów specjalnościowych jest dobrą praktyką. Nie może to jednak występować jedynie w formie weryfikowania wiedzy (np. test), ale jednocześnie umiejętności i kompetencji społecznych. Oznacza to, że na kierunku finanse i rachunkowość system oceny efektów uczenia się jest zdominowany takimi metodami, które są właściwe przede wszystkim dla wiedzy. Inne metody oceny efektów uczenia się występują relatywnie rzadziej i najczęściej są

związane z oceną indywidualnych umiejętności, ewentualnie kompetencji studenta (praca na komputerze). Analiza metod zaliczania przedmiotów pozwala zespołowi oceniającemu stwierdzić, że Uczelnia zapewnia bezstronność, rzetelność procesu weryfikacji osiągnięć studentów oraz wiarygodność i porównywalność ocen osiągniętych efektów uczenia się. Podstawę kompleksowej weryfikacji efektów uczelnia się stanowią:

- wyniki uzyskiwane przez studentów w ramach poszczególnych przedmiotów;
- wyniki uzyskiwane przez studentów z pracy i egzaminu dyplomowego;
- wyniki uzyskiwane przez studentów w ramach praktyki zawodowej;
- uwagi i wnioski z monitoringu losów absolwentów.

Monitorowaniem losów absolwentów na kierunku zajmuje się Biuro Karier. Procedury w tym zakresie reguluje Zarządzenie Rektora Nr 38/2015 z dn. 28.09.2015 r. Monitorowanie wspomaga ocenę osiągania efektów uczenia się i przydatność posiadanej wiedzy, kompetencji i umiejętności przez studenta w praktyce gospodarczej.

Zespół oceniający uzyskał opinię studentów, że w zdecydowanej większości sytuacji weryfikacja efektów uczenia się jest sprawiedliwa i zgodna z treścią sylabusów. Zgłoszono jednak zastrzeżenia dotyczące sposobu zaliczania przedmiotu *podstawy marketingu i zachowania konsumenckie*, gdzie metoda zaliczenia uległa zmianie w trakcie semestru i była niejasna. Studenci są informowani o sposobach weryfikacji na jednych z pierwszych zajęć oraz otrzymują informację zwrotną na temat ich prac. Nie zgłaszano uwag w tej kwestii. Osoby z niepełnosprawnościami mają zapewnioną możliwość dostosowania formy zaliczenia do indywidualnych potrzeb (zaliczenie pisemne zamiast ustnego, dłuższy czas pisania zaliczenia itp.).

W czasie wizytacji została dokonana kontrola prac etapowych, egzaminacyjnych oraz dyplomowych studentów kierunku. Dla losowo wybranych przedmiotów można było zapoznać się z dokumentacją obejmującą listy obecności, listy z ocenami studentów oraz ich prace etapowe. Na podstawie tych analiz można wnosić, iż na Wydziale jest przechowywana kompletna dokumentacja prac etapowych studentów. Przeprowadzona ocena wybranych prac etapowych nie daje podstaw do zakwestionowania sposobu przeprowadzenia sprawdzianu wiedzy i umiejętności, ani wystawionych ocen. Oceny były zróżnicowane, adekwatne do poziomu rozwiązanych zadań lub wypełnionych testów. Z tego punktu widzenia dużo ważniejsze znaczenie mają prace dyplomowe oraz inne efekty publikacyjne studentów. W pewnym zakresie za dokumentację efektów uczenia się studentów mogą posłużyć badania absolwentów kierunku. Finalnym etapem studiów pierwszego stopnia jest przygotowanie prac dyplomowych i zdanie egzaminu dyplomowego. Na kierunku jest sformułowana w Regulaminie studiów procedura składania prac dyplomowych oraz egzaminu końcowego. W jej ramach są zdefiniowane kluczowe etapy związane z określeniem, kto może być promotorem pracy, zatwierdzaniem tematyki pracy, procedury oceny pracy dyplomowej oraz przebiegu egzaminu dyplomowego (w tym składu komisji, liczby zadawanych pytań oraz treści programowych tych pytań). Analiza dostarczonych tematów prac wskazuje, że są one zgodne z zakresem kierunku oraz dyscypliny. Również dobór promotorów i recenzentów jest prawidłowy, choć zauważa się pewne łączenie ich w pary, co może wynikać z niewielkiej liczby pracowników ze stopniem co najmniej doktora. Nie są wyjaśnione kryteria doboru relacji promotor-recenzent. W przypadku dwóch osób w wykazie prac dyplomowych brak jest wpisanych recenzentów (oceny są). Warto zauważyć, że stosunkowo mało prac jest poświęconych *stricte* rachunkowości. W trakcie egzaminu dyplomowego są zadawane nie tylko pytania z pracy, lecz również pytania kierunkowe lub specjalnościowe. Analiza wybranych prac dyplomowych pokazała, że są to prace w dużym stopniu odbiegające od oczekiwań dla kierunku praktycznego. Prawie wszystkie prace w dominującym stopniu są poświęcone teorii,

a nie praktyce. Większość prac zawierała 2 rozdziały teoretyczne i jeden praktyczny. Dodatkowo, jedna z prac w całości miała charakter teoretyczny.

Oceniany kierunek studiów ma profil praktyczny. Mimo to, warto umożliwić studentom prowadzenie własnych badań oraz uczestnictwa w konferencjach, publikacjach naukowych. Warto wprowadzić rozwiązania systemowe w zakresie dokumentowania, a także upowszechniania tego rodzaju osiągnięć studentów. Analizując tematy prac dyplomowych można wnioskować, że istnieje potencjał na publikacje naukowe. W dostarczonej dokumentacji brak jest informacji o działalności naukowej studentów, co potwierdzono w trakcie wizytacji podczas rozmów z pracownikami akademickimi.

Reasumując, obecny proces dyplomowania jest przejrzysty. Studenci są zachęceni do realizacji swojej pracy dyplomowej w porozumieniu z zakładem pracy i w oparciu o uzyskaną tam wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

W zakresie oceny kryterium związanym z rekrutacją na studia oraz weryfikacją efektów uczenia się należy stwierdzić, iż na Uczelni dla kierunku finanse i rachunkowość właściwie zorganizowano proces przyjęcia na studia, w którym uwzględnia się możliwości uznania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnym, a proces oceny i weryfikacji efektów uczenia się jest zorganizowany poprawnie. Również system dyplomowania jest zrozumiały i nie budzi wątpliwości poza wskazanymi uwagami. W trakcie wizytacji stwierdzono następujące niedoskonałości:

1. W analizowanych pracach dyplomowych stwierdzono zbyt duże przykładanie wagi do teorii w stosunku do elementów praktycznych.
2. Brak publikowania efektów badań naukowych studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

W celu likwidacji występujących niedoskonałości zaleca się:

1. Zwiększenie w pracach dyplomowych udziału części praktycznej w stosunku do części teoretycznej.
2. Stworzenie rozwiązań pozwalających dokumentować i publikować efekty badań naukowych studentów.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na kierunku finanse i rachunkowość w roku akad. 2019/2020 zajęcia prowadzi 29 osób. Na etacie na Uczelni zatrudnionych jest 21 osób. Wśród osób prowadzących zajęcia 2 osoby mają stopień dr hab. w dyscyplinie ekonomia i finanse, 11 osób ma stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych dyscyplinie ekonomia i finanse, 1 osoba ma stopień doktora w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, 1 osoba ma stopień doktora w dziedzinie nauk humanistycznych, 2 osoby mają stopień doktora w zakresie nauk prawnych, a 12 osób ma tytuł zawodowy magistra (1 osoba lingwistyki stosowanej, 1 osoba sportu, 1 osoba historii, 1 osoba psychologii, 1 osoba finansów i rachunkowości, 1 osoba socjologii, 2 osoby ekonomii, 1 osoba filologii rosyjskiej, 1 osoba germanistyki, 1 osoba zdrowia publicznego, 1 osoba edukacji informatyki). Dwie osoby z tytułem magistra to praktycy bez

dorobku i doświadczenia akademickiego. Znacząca część kadry dydaktycznej, zgodnie z dokumentacją 16 osób, posiada doświadczenie praktyczne (zał. nr 19).

Obsada zajęć przygotowawana jest przez Dyrektora Instytutu na podstawie analizy planu studiów. Przedmioty prowadzone na pierwszym roku, w szczególności wykłady, prowadzone są wspólnie z kierunkiem zarządzanie. Przygotowanie obsady zajęć uwzględnia praktyczne doświadczenie osób prowadzących. Obsada zajęć na pierwszym stopniu studiów na kierunku finanse i rachunkowość wskazuje na możliwość zapewnienia realizacji programu i osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Liczebność kadry prowadzącej w stosunku do liczby studentów i liczby godzin jest odpowiednia. Obsada zajęć na studiach pierwszego stopnia jest prawidłowa, ponieważ ponad 50% godzin prowadzone jest przez wykładowców zatrudnionych w Uczelni na etacie, jako podstawowym miejscu pracy (21 osób na wskazane 29 osób prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku).

Zatrudnienie pracowników następuje w oparciu o zasady ujęte w Statucie Państwowej Uczelni im. Stefana Batorego (PUSB). W Statucie określono transparentne zasady, tryb i okres zatrudnienia (§81—83 Statutu) nauczyciela akademickiego Uczelni. Kadra podlega ocenie okresowej nie rzadziej niż raz na cztery lata. Wykładowcy są informowani o uzyskiwanych wynikach w terminie 30 dni (§88). Uczelnia umożliwia studentom dokonanie oceny nauczyciela akademickiego co najmniej raz do roku (§89). Nauczyciele akademicki byli i są raz w roku oceniani przez studentów. Zespół oceniający przeszedł proces ankietowania za lata 2016-2019. Ankieta ma sześć pytań o charakterze organizacyjno-merytorycznym oraz trzy uwagi ogólne. Ocena wdrożenia tej procedury jest, pomimo niskiego zwrotu ankiet, pozytywna. Nie przeprowadza się analizy wyników ankiet. Zespół oceniający nie uzyskał informacji o takich analizach, zatem rekomenduje uzupełnienie procedury o ten etap.

Kadra wykazuje poczucie konieczności i celowości działania zespołowego w trakcie realizowania programu studiów na kierunku finanse i rachunkowość, świadczyły o tym wypowiedzi w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym. Wsparcie Uczelni dla nauczycieli akademickich w zakresie szkoleń związane jest z realizowanym w Uczelni projektem „Design thinking”, pozwalający pracownikom na zapoznanie się z nowymi formami prowadzenia zajęć oraz nowymi technikami w dydaktyce. W zakończonych dwóch turach szkoleń dla dydaktyków (w 2020 odbędzie trzecia tura szkoleń) wzięło 8 nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku finanse i rachunkowość. Projekt składa się z kilku modułów: gry i metody dydaktyczne (wykorzystanie nowoczesnych metod aktywizujących, m.in. case study, metody symulacyjne, metody sytuacyjne, brainstorming, rywalizacja), informatyczne narzędzia dydaktyczne (poznanie internetowych, bezpłatnych rozwiązań służących do współpracy, przechowywania materiałów, komunikacji sieciowej z grupą: plickers, Camscanner, zaawansowane możliwości ppt, screenr itp.), komunikacja wokalna i komunikacja z grupą (działania nastawione m.in.: na poprawę emisji głosu, świadome komunikowanie, artykulację, dykcję, świadome uczenie dorosłych metodą Kolba, autoprezentację, doskonalenie umiejętności trenerskich), innowacyjne narzędzia wizualne, prezentacje graficzne, myślenie wizualne (poznanie narzędzi służących uzyskaniu innowacyjnych efektów wizualnych w prezentacjach multimedialnych, np.: PowerPoint, Prezi, Canva, opracowywanie prezentacji w oparciu o myślenie wizualne, z zastosowaniem najnowszych efektów zawierających animacje, pliki filmowe i dźwiękowe, wordarty, grafiki, diagramy, elementy flipowania, itp.). Trwa proces wdrażania tych technik dydaktycznych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Stan liczebny oraz kwalifikacje naukowo-dydaktyczne oraz doświadczenie praktyczne etatowych pracowników, którzy prowadzą zajęcia na ocenianym kierunku studiów, sprzyjają osiągnięciu dobrej jakości kształcenia oraz zakładanych efektów uczenia.

Proces wsparcia wykładowców w zakresie rozwoju i dydaktycznego jest zadowalający. W ramach Uczelni funkcjonuje system oceny pracy nauczycieli akademickich, który uwzględnia udział studentów w tym procesie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza dydaktyczna, naukowa i biblioteczna Uczelni mieści się w 3 wyremontowanych budynkach (C, E, F) na terenie kompleksu powojkowego, położonego przy ulicy Batorego 64 w Skierniewicach. Wszystkie budynki są wyremontowane, wyposażone w nowoczesne elementy i w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (posiadają podjazdy, windy i toalety dla osób z niepełnosprawnościami, szerokie drzwi, brak progów). Aktualnie na Uczelni studiuje 33 osoby z niepełnosprawnościami - 2 na kierunku finanse i rachunkowość: 1 ze stopniem umiarkowanym (upośledzenie narządu ruchu) oraz 1 ze stopniem lekkim (upośledzenie narządu wzroku). Osobom z niepełnosprawnością w tym niedowidzącym oraz niedosłyszącym, Uczelnia wypożycza sprzęt w postaci laptopów z oprogramowaniem Supernova Access Suite, lup elektronicznych oraz dyktafonów.

Uczelnia posiada 2 duże, nowoczesne aule (256 i 156 miejsc), 4 sale wykładowe (144 miejsca), 73 sale dydaktyczne (30 miejsc), 6 pracowni komputerowych (21 stanowisk) oraz 23 specjalistyczne pracownie i laboratoria. Sale dydaktyczne są przestronne, dobrze oświetlone, komfortowo wyposażone oraz dostępne dla studentów poza godzinami zajęć. Standardowe wyposażenie sal ćwiczeniowych i wykładowych obejmuje komputery przenośne, projektory multimedialne i tablice; zaś duże sale wykładowe i aule dodatkowo wyposażone są w nagłośnienie i rzutnik przeźroczysty. Pracownie komputerowe wykorzystywane na kierunku posiadają po 20 stanowisk dla studentów oraz jedno stanowisko dla nauczyciela. W przypadku liczebności grupy przekraczającej 20 studentów, grupa jest dzielona. Stanowiska wyposażone są w nowoczesne komputery (klawiatura, mysz, monitor, jednostka centralna), oprogramowanie Microsoft Office oraz specjalistyczne oprogramowanie wspomagające proces kształcenia: jest wskazane w sylabusach przedmiotów (tabela A).

Tabela A. Wykaz oprogramowania specjalistycznego

Nazwa programu	Liczba licencji	Ważność (do)	Wspomagane przedmioty
Comarch ERP Optima Moduły: handel+; kasa/Bank+; obieg dokumentów; biuro	60	wieczysta	<i>podstawy rachunkowości, rachunkowość finansowa, rachunkowość i opodatkowanie przedsiębiorstw, opodatkowanie</i>

rachunkowe; księga handlowa+; płace i kadry+; faktury; środki trwałe; księga podatkowa			<i>przedsiębiorstw, system opodatkowania VAT, rachunkowość wynagrodzeń, rachunkowość podatkowa</i>
Sage Symfonia	10	60 dni (17.04.2020)	<i>rachunkowość i opodatkowanie MSP</i>
Płatnik	nielimitowana	wieczysta	

Stosunkowa duża powierzchnia pomieszczeń laboratoryjnych zapewnia studentom swobodę i wysoki komfort pracy na indywidualnym stanowisku podczas zajęć. Studenci mają zapewniony dostęp do pracowni poza godzinami zajęć, zarówno w godzinach konsultacji, jak i po indywidualnym uzgodnieniu z wykładowcą. Za udzielenie dostępu studentowi do pracowni komputerowej, odpowiedzialność ponosi wykładowca. Programy Sage Symfonia, Comarch ERP Optima dostępne są w wersjach Demo (do pobrania na komputer domowy lub „w chmurze”), natomiast program Płatnik jest programem bezpłatnym, który student może pobrać sam na komputer domowy ze stron internetowych ZUS. Są one często wystarczające do realizacji przez studentów zadań, czy realizacji projektów. Wszystkie programy są na bieżąco aktualizowane.

Biblioteka (wypożyczalnia z czytelnia: główną, czasopism i komputerową) jest zlokalizowana na parterze budynku E. Czytelnia dysponuje 60 stanowiskami do pracy indywidualnej (ustawionymi szeregowo) oraz 20 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu. Biblioteka jest czynna od poniedziałku do soboty od 8.00 do 15.00, w środę od 8.00 do 17.00, natomiast w soboty od 8.00-14.00. Dostępność biblioteki dla studentów została określona na podstawie analizy statystyk odwiedzin. W jej wyniku zamknięto bibliotekę w niedzielę, a wydłużono godziny jej pracy w środę do 17.00. Zostało to podyktowane zapewnieniem dostępu studentom studiów niestacjonarnych do zasobów biblioteki po zakończeniu przez nich dnia pracy. Studenci poparli zasadność takiego rozwiązania.

Biblioteka zgromadziła prawie 14.842 woluminów (ok. 23% stanowią pozycje dedykowane dla kierunku finanse i rachunkowość), posiada 3.115 czytelników oraz liczbę woluminów wypożyczonych – 325 (stan na dzień 20.02.2020 r.). Katalog funkcjonuje w wersji elektronicznej w oparciu o program biblioteczny Libra2000, który umożliwia zamówienia i rezerwacje pozycji z księgozbioru w wypożyczalni i w czytelni on-line. Księgozbiór zawiera pozycje w językach obcych, głównie angielskim. Biblioteka oferuje studentom i pracownikom bezpłatny dostęp do zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki (bazy: Elsevier, Wiley, Nuture, Web of Science, Springer, Ebsco, Science, Scopus, Polskie Zasoby Wydawnicze i Bibliograficzne), a także umożliwia realizację wypożyczeń z bibliotek 8 uczelni w kraju. Istotne znaczenie ma współpraca z Biblioteką Uniwersytetu Łódzkiego (BUŁ), w ramach której studenci i pracownicy mają możliwość bezpłatnego wypożyczenia i korzystania z czytelni BUŁ, a także sprowadzenia wypożyczonej książki do biblioteki uczelnianej. Biblioteka prowadzi prenumeratę ponad 70 czasopism specjalistycznych (w tym 14 zagranicznych) oraz 5 dzienników. Dla studentów finansów i rachunkowości dedykowane są: Gazeta Prawna, Gospodarka Narodowa, Rachunkowość, The Economic Journal (wersja print).

W czasie wizytacji przejrano regały z dostępną w czytelni literaturą ze szczególnym uwzględnieniem pozycji dedykowanych kierunkowi finanse i rachunkowość. W czytelni dostępne są w kilku egzemplarzach podręczniki do podstawowych przedmiotów na kierunku finanse i rachunkowość – zdarzało się, że aktualniejsze wydania niż te wskazywane w sylabusach przedmiotu, np.: A. Szelągowska, M. Iwanicz-Drozdowska, W. L. Jaworski, Z. Zawadzka, Bankowość. Instytucje,

operacje, zarządzanie. Poltext 2019. Zweryfikowano także dostępność 15 losowo wybranych pozycji literatury obowiązkowej. W zasobach biblioteki niedostępne były 2 pozycje (Wierzbicka E. (red.), Ubezpieczenia dla przedsiębiorców, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014; B. Micherda, Specyfika regulacji w zakresie rachunkowości jednostek zainteresowania i pożytku publicznego, Delfin S.A., Warszawa 2015). Pozostałe pozycje były dostępne w 1-3 egzemplarzach. W czasie wizytacji z czytelni nie korzystała żadna osoba. Według przedstawionej statystyki od 1 października 2019 do 20 lutego 2020 z czytelni korzystało 7 studentów kierunku finanse i rachunkowość, dokonali oni 104 wypożyczeń, co stanowi nieco ponad 1 książkę na studenta kierunku (99 studentów); książki z zakresu finansów i rachunkowości były wypożyczone 75 razy. Z informacji uzyskanych podczas spotkań, a także podczas hospitacji zajęć wynika, że materiały dostarczane przez prowadzących zajęcia są wystarczające do zaliczenia przedmiotu, dlatego korzystają oni z zasobów biblioteki i czytelni rzadko lub nawet w ogóle.

Na ogrodzonym terenie studenci i pracownicy – oprócz sal i specjalistycznych pracowni dydaktycznych, biblioteki, pomieszczeń socjalnych oraz administracyjnych - mają do dyspozycji miejsca parkingowe, bufet, dom studencki, siłownię oraz miejsca do odpoczynku. We wszystkich budynkach dydaktycznych studenci mają dostęp do sieci bezprzewodowej, a w zacisznych miejscach rozlokowane są duże wygodne pufy, nierzadko w pobliżu ogólnodostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, służące studentom zarówno do relaksu, odpoczynku, jak i nauki. W dyspozycji Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego znajduje się wyposażony w wygodne kanapy i stoliki pokój wypoczynku i nauki dla studentów. Na terenie uczelni studenci mają dostęp do ogólnodostępnej sieci bezprzewodowej

Wszystkie pomieszczenia są komfortowo wyposażone. Liczba i wielkość sal dydaktycznych oraz ilość stanowisk w pracowniach jest dostosowana do liczby studentów i liczebności grup, co zapewnia studentom odpowiedni komfort korzystania, samodzielne wykonywanie czynności praktycznych, a także prawidłową realizację zajęć przez nauczycieli. Na Uczelni praktykuje się dostosowywanie powierzchni sal dydaktycznych do potrzeb i komfortu studentów poprzez łączenie lub dzielenie sal (w ostatnim okresie, dzieląc salę – stworzono dwie komfortowe sale 30 osobowe). W trakcie wizytacji infrastruktury i hospitacji zajęć stwierdzono sprawność i wykorzystanie wyposażenia w salach przez prowadzących. W budynkach Uczelni w widocznych miejscach są umieszczone informacje o sposobie bezpiecznego korzystania z pomieszczeń, wyposażenia technicznego oraz postępowania w razie awarii, czy wypadku, a także plany ewakuacji i drogi ewakuacyjne. Jest zapewniona zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej i zasad korzystania z niej z przepisami BHP.

Uczelnia nie prowadzi zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Na Uczelni monitorowanie, ocena i doskonalenie bazy dydaktycznej ma charakter ciągły, a w procesie uczestniczą dydaktycy oraz studenci. Uczelnia przeprowadza przeglądy infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, zasobów informacyjnych i edukacyjnych zgodnie z przyjętymi zasadami. Ocena infrastruktury jest elementem rocznej samooceny jakości kształcenia, w której uczestniczą nie tylko pracownicy, lecz także obowiązkowo przedstawiciele studentów poszczególnych kierunków. Roczna samoocena omawiana jest podczas posiedzenia Rady Programowej. Monitoring sprzętowo-programowy wykonuje pracownik Centrum Teleinformatycznego, w czasie rzeczywistym, poprzez wykorzystanie systemu zarządzania zasobami i usługami IT. Sale komputerowe monitorowane są na bieżąco przez wykładowców. Raz w semestrze dokonywany jest dokładny przegląd sal dydaktycznych pod kątem wyposażenia, sprzętu i oprogramowania. Zapotrzebowanie na oprogramowanie, sprzęt i inne wyposażenie pracowni może zgłaszać każdy wykładowca/Dyrektor Instytutu/Dziekan. W przypadku zasobów bibliotecznych – zgodnie z uzyskanymi podczas wizytacji informacjami – przed

rozpoczęciem każdego roku akademickiego dydaktycy zgłaszają zapotrzebowanie na literaturę, a ponadto pracownicy biblioteki monitorują na bieżąco wydania podstawowych podręczników - najczęściej wykorzystywanych przez studentów i dokonują zakupów zaktualizowanych pozycji. Studenci mają możliwość oceny infrastruktury (m.in.: funkcjonowanie biblioteki, wyposażenie pracowni dydaktycznych, zaplecza socjalnego) w corocznym internetowym *Badaniu Satysfakcji*, którego wyniki publikowane są na stronach internetowych Uczelni. Mogą oni zgłaszać swoje uwagi i propozycje również przez samorząd studencki oraz w ramach koła naukowego. Kontrole BHP dotyczące stanu technicznego obiektów przeprowadzane są zgodnie z obowiązującymi przepisami. Infrastruktura dydaktyczna, zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są systematycznie rozwijane i doskonalone. Zapewniony jest realny wpływ pracowników oraz studentów na rozwój i doskonalenie infrastruktury. Wpływ studentów zapewniony jest przez udział ich przedstawicieli w Radzie Programowej, Radzie Bibliotecznej, Senacie czy Radzie Kolegium. Zespół oceniający w trakcie wizytacji potwierdził wpływ studentów na rozwój infrastruktury: ich uwagi są uwzględniane przez Władze Uczelni, a jako efekt wskazali na stworzenie miejsc wypoczynku oraz uruchomienie bufetu studenckiego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna są zgodne z potrzebami procesu nauczania i dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup, komfortowe i nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się; są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej; są w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, a pracownicy i studenci mają realny wpływ na rozwój i doskonalenie infrastruktury.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Uczelnia zapewnia studentom komfortową przestrzeń socjalną, umożliwiającą odpoczynek i relaks (urządzenia do gier, komputery z dostępem do Internetu, wygodne miejsca do siedzenia rozmieszczone w całej przestrzeni uczelni), integrację z koleżankami i kolegami z uczelni; w pełni dostępną dla osób z niepełnosprawnościami. Praktyka ta jest efektem realizacji przez uczelnię postulatów studentów związanego z uatrakcyjnieniem przestrzeni do wypoczynku. Wyróżnia się innowacyjnością w warunkach polskich uczelni, trwałością i skutecznością w opiniach zarówno studentów, jak i pracowników; jest zatem godna naśladowania przez inne uczelnie i może stanowić dla nich punkt odniesienia. Dobra praktyka mieści się w kategorii *Zawsze dla studenta* Certyfikatu Doskonałości Kształcenia.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co zostało potwierdzone w trakcie spotkania z jego przedstawicielami, w którym udział wzięło 12 osób z instytucji samorządu terytorialnego i gospodarczego, biura rachunkowego, firmy doradczej, audytorskiej, banków (Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Skierniewicka Izba Gospodarcza, Program Nowoczesne Zarządzanie z Biznesem, biegły rewident, Bank Spółdzielczy w Skierniewicach i oddział banku Pekao SA).

Koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, co potwierdzają relacje przedstawicieli otoczenia złożone w trakcie spotkania z nimi w czasie wizytacji. Następnie dyskusje programowe prowadzone były (aż do momentu jego likwidacji w Konwencji).

Przedstawiciele instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczą zarówno w projektowaniu, jak i w realizacji programu studiów. Sama Uczelnia powstała z inicjatywy środowiska gospodarczego skupionego wokół Skierniewickiej Izby Gospodarczej. Uczestnicy spotkania podkreślali, że proponują kierunki kształcenia i dokonywanie zmian w programach. Przedstawiciel firmy doradczej potwierdził, że już zgłosił wiele propozycji, w tym opartą na digitalizacji i wprowadzeniu procesów zautomatyzowanych w ramach biur księgowych i centrów rozliczeniowych (brak takich kompetencji na rynku). Przedstawiciel firmy audytorskiej podkreślił rolę „myślenia” – umiejętności analitycznych i umiejętności kreatywnego rozwiązywania problemów. Ponadto uwypuklił potrzeby rynku w zakresie znajomości języków obcych, który to obszar kształcenia nadal pozostawia wiele do życzenia. Firma ta uruchomiła w Skierniewicach swój oddział oparty o absolwentów wizytowanego kierunku (zatrudnia 5 osób i planuje rozwój oddziału do 15-20 osób). Również właściciel biura księgowego potwierdził dobre przygotowanie absolwentów wizytowanego kierunku – przyjmuje on studentów na praktyki i staże, a także zatrudnia absolwentów. Jednocześnie włącza się w życie Uczelni, prowadził wykład dla studentów.

Rodzaj, zakres i zasięg działalności tych instytucji jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia. Ponadto instytucje te funkcjonują w obszarze zawodowego rynku pracy właściwego dla wizytowanego kierunku.

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami, ma charakter stały, choć nie jest sformalizowana.

Współpraca przybiera zróżnicowane formy:

- 1) organizacja praktyk – przedstawiono listę 81 podmiotów współpracujących, a także wykaz miejsc odbywania praktyk dla kierunku finanse i rachunkowość w roku akad. 2018/2019, który obejmuje 42 firmy i instytucje (głównie biura rachunkowe i jednostki administracji samorządowej); w spotkaniu udział brała przedstawicielka Banku Spółdzielczego, która pełniła funkcję opiekuna praktyk w miejscu ich realizacji, potwierdziła wizyty opiekuna z ramienia wizytowanego kierunku odbywane w trakcie praktyk i ożywione kontakty z Uczelnią; kilka osób potwierdzało fakt przyjmowania studentów na praktyki w podmiotach przez nich reprezentowanych;
- 2) płatne staże – które np. oferuje Bank Spółdzielczy w Skierniewicach;
- 3) wizyty studyjne – również dotyczą Banku Spółdzielczego w Skierniewicach;
- 4) sponsoring działań takich, jak Festiwal Nauki, który jest istotnym wkładem w życie miasta – Bank Pekao SA;
- 5) współudział w działaniach Uczelni na rzecz szkół średnich – także Bank Pekao SA;

- 6) udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu zajęć – obecnie zajęcia prowadzi aż 16 praktyków, a ich zajęcia oceniane są przez studentów bardzo pozytywnie (kilku spośród tych praktyków wzięło udział w spotkaniu z otoczeniem społeczno-gospodarczym);
- 7) wykłady gościnne praktyków – np. właściciel biura księgowego prezentował wykład na Festiwalu Nauki, a praktycy z różnych instytucji reprezentujący Program Zarządzanie Biznesem przeprowadzili kilkanaście wykładów;
- 8) udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w weryfikacji efektów uczenia się, analiz potrzeb rynku pracy i losów absolwentów kierunku, itp., realizowany w drodze bezpośrednich kontaktów i dyskusji z reprezentantem wizytowanego kierunku.

Ponadto Bank Spółdzielczy od wielu lat funduje stypendia dla studentów.

Nie są prowadzone żadne formalne okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Poprawność doboru instytucji współpracujących jest jedynie analizowana na bieżąco. Skuteczność form współpracy i wpływ jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji również nie jest przedmiotem dodatkowych analiz, nie można więc wykorzystywać wyników analiz do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Rekomenduje się wprowadzenie takich przeglądów pod kątem wprowadzania zmian, które pozwoliłyby na wspomniane jej doskonalenie.

Metody kształcenia zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Studenci na zajęciach poznają czynności, których wykonywania oczekują przyszli pracodawcy. Umożliwia to udział w prowadzeniu zajęć praktyków, którzy doskonale znają rynek (niejednokrotnie są na nim nadal czynni) i kładą nacisk na wyćwiczenie pewnych umiejętności, które ich zdaniem są poszukiwane na rynku pracy. Zatem zaangażowanie praktyków w realizację programu studiów umożliwia maksymalne dostosowanie kompetencji pozyskanych w trakcie studiów do oczekiwań przyszłych pracodawców.

Metody kształcenia uwzględniają stosowanie właściwych metod i narzędzi w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla wizytowanego kierunku, co zostało podkreślone w czasie rozmów z wyżej wspomnianymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczestnicy podkreślali stosowanie na uczelni oprogramowania, na którym pracuje się obecnie na rynku.

Efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej właściwiej dla kierunku w pełni odpowiadają interesariuszom zewnętrznym reprezentującym otoczenie społeczno-gospodarcze wizytowanego kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój wizytowanego kierunku wyraźnie ma miejsce. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mają wiele propozycji zarówno bieżących, jak i takich uwzględniających długookresowe zmiany na rynku pracy, wynikające z rewolucji 4.0. Otoczenie chętnie włącza się w proces kształtowania programu wizytowanego kierunku. Widać też pozytywny wpływ Uczelni i wizytowanego kierunku na otoczenie i sytuację gospodarczą miasta i okolic.

Nie są jednak prowadzone żadne formalne okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co uniemożliwia pogłębione jej analizowanie pod kątem doskonalenia w dłuższym okresie czasu, a jedynie pozwala na dokonywanie ocen na bieżąco. Rekomenduje się wprowadzenie

takich przeglądów pod kątem wprowadzania pożądanych zmian, pozwalających wzbogacać i ulepszać program studiów zgodnie z wymogami rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest zgodne z koncepcją, celami kształcenia i wynika ze strategii rozwoju ukierunkowanej w pierwszej kolejności na zaspakajanie potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Uczelni na lata 2019 – 2024, umiędzynarodowienie jest realizowane poprzez rozszerzenie oferty kształcenia w językach obcych, rozwijanie współpracy międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ (zawieranie nowych umów, wymiana studentów i kadry naukowo-dydaktycznej). Obecnie w ramach realizacji programu Erasmus+, Uczelnia współpracuje z 17 uczelniami zagranicznymi, m.in. z: Czech 3, Włoch 3, Turcji 2, Słowacji 2, Łotwy 2, Portugalii, Litwy 3, Wielkiej Brytanii. Uczelnia jest członkiem Baltic University Programme (BUP) - międzynarodowej sieci akademickiej zrzeszającej 220 uniwersytetów i szkół wyższych z 14 państw leżących w Regionie Morza Bałtyckiego. Przynależność do sieci umożliwia studentom i pracownikom korzystanie z wszystkich form kształcenia dostępnych w ramach BUP, tzn. kursów, szkoleń, konferencji organizowanych w Polsce i innych krajach należących do sieci uniwersyteckiej, czy wyjazdów studyjnych.

Z uzyskanych w trakcie wizytacji informacji i przedstawionej dokumentacji wynika, że w latach 2018-2019:

- 2 pracowników kierunku finanse i rachunkowość skorzystało ze studyjnych wyjazdów zagranicznych,
- 4 studentów kierunku (latach 2016 – 2018) zakwalifikowało się na wyjazd w ramach programu Erasmus+, ale zrezygnowali z wyjazdu z przyczyn osobistych,
- 4 zagranicznych wykładowców przebywało w ramach wymiany na PUSB i przeprowadziło po 8 godzin wykładów, przy czym tematyka zajęć 3 wykładowców była w mniejszym lub większym stopniu związana z kierunkiem finanse i rachunkowość,
- przedstawiciele kierunku wzięli udział w International Week w uczelni partnerskiej,
- 4 pracowników brało aktywny udział konferencjach międzynarodowych krajowych i zagranicznych,
- członkowie koła naukowego Ekonomikus uczestniczyli w wyjeździe studyjnym do Wilna,
- 5 pracowników opublikowało samodzielnie lub we współautorstwie artykuły w zagranicznych czasopismach,
- na kierunku nie przebywał żaden student w ramach wymiany (Uczelnia oferuje 7 kursów w języku angielskim – 6 z zakresu ekonomii oraz język angielski).

Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich oraz studentów poprzez m.in.:

- podnoszenie kompetencji językowych – poza programowe kursy języka angielskiego dla studentów wyjeżdżających w ramach programu Erasmus+,

- dodatkowe kursy językowe oferowane na platformie e-learningowej w ramach zakupionych przez Uczelnię licencji (<http://kursy123.pl/funpakiet/uzyj>),
- zakup i wypożyczanie urządzeń tłumacza,
- pomoc koordynatora z ramienia Uczelni w zakresie organizacji i dopełnienia formalności związanych z wyjazdem zagranicznym,
- organizacja spotkań promujących wymianę międzynarodową dla studentów,
- udostępnienie wszystkich materiałów w ramach BUP - publikacje, książki w bibliotece Uczelni,
- udział w programie PO WER (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój) – studentom wyjeżdżającym, którzy pobierają stypendium socjalne lub mają orzeczenie o niepełnosprawności, przysługuje dodatkowe świadczenie finansowe z programu,
- wykłady dziekańskie w językach obcych (1-2 w semestrze) - wykłady, których tematyka związana jest z dyscypliną, do której przypisany jest kierunek są obowiązkowe dla studentów tego kierunku (sprawdzenie listy obecności), dla pozostałych studentów dobrowolne.

Mobilność pracowników kierunku może ocenić jako umiarkowaną, natomiast studentów jako słabą. Ograniczone zainteresowanie studentów wyjazdami – zdaniem pracowników – wynika ze specyfiki Uczelni - jej zawodowego charakteru (nie spowodowana organizacją kształcenia), najczęściej podawaną przyczyną tego stanu są zobowiązania rodzinne (m.in.: pomoc rodzicom w utrzymaniu gospodarstwa) i zawodowe, brak wystarczających umiejętności językowych oraz wysokie koszty utrzymania w krajach Zachodniej Europy.

Rekomenduje się – w celu podniesienia kompetencji językowych – wprowadzenie do programu kształcenia przedmiotów w językach obcych. Ponadto zespół oceniający rekomenduje rozszerzenie działań informacyjnych i zachęcających studentów do wyjazdów w ramach programu Erasmus+, poprzez wykorzystanie w tym celu mediów społecznościowych, organizację spotkań studentów z uczestnikami wymiany oraz umieszczanie na stronie internetowej Uczelni - w zakładce wymiana międzynarodowa - refleksji/wspomnień studentów z wymiany.

Monitorowanie mobilności studentów i pracowników Uczelni, a także stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia należy do zadań Pełnomocnika Rektora ds. współpracy z zagranicą. Umiędzynarodowienie kształcenia jest elementem systematycznego kierunkowego raportu samooceny kształcenia, który podlega ocenie przez Radę Programową. Studenci oceniają stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia w corocznym Badaniu Satysfakcji. Opinie studentów są analizowane i uwzględniane, czego przykładem jest m.in. wprowadzenie dodatkowych kursów językowych czy stypendiów finansowych dla uczestników programu Erasmus+.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni i koncepcją kształcenia na PUSB. Uczelnia stwarza dobre warunki rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku. Jednak mimo podejmowania szeregu działań zachęcających przez Uczelnię, zainteresowanie ze strony studentów i pracowników jest niewielkie. Stopień umiędzynarodowienia kształcenia (skala, zakres, zasięg) podlegają okresowej ocenie, z udziałem studentów, a jej wyniki są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Na Uczelni funkcjonuje system motywowania i wsparcia studentów w procesie uczenia się. Wsparcie to zapewnione jest w sposób formalny i nieformalny.

Zespół oceniający podczas spotkań uzyskał pozytywną opinię na temat systemu wsparcia na Uczelni. Szczególnie pozytywnie ocenione zostało Biuro Karier, które wspiera studentów zarówno w kwestii praktyk (pracownicy Biura Karier są również opiekunami praktyk dla kierunku), jak i ogólnie pojętego kontaktu z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Uczelnia współpracuje z dużą liczbą lokalnych firm (ponad 80) oraz Skierniewicką Izbą Gospodarczą. W wyniku współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym studenci mogą skorzystać m.in. ze stypendium Banku Spółdzielczego w Skierniewicach. W Biurze Karier studentom oferowane są: indywidualne i grupowe doradztwo edukacyjne i zawodowe (wspierane elektronicznym badaniem stylu myślenia i działania FRIS®), informacja zawodowa, coaching kariery, szkolenia specjalistyczne, *careerdate* (spotkania „stolikowe” z ekspertami), „spotkania z ludźmi sukcesu”, dodatkowe, płatne praktyki i staże. W ramach wsparcia rozwoju kompetencji przedsiębiorczych organizowane są również 48-godzinne certyfikowane cykle szkoleniowe „Profesjonalny Przedsiębiorca” oraz „Profesjonalny Pracownik”, prowadzone przez zewnętrznych trenerów. W cyklach tych brali udział również studenci ocenianego kierunku.

Studenci mają możliwość wnioskowania o przyznanie wszystkich świadczeń wskazanych w art. 86 ust. 1 pkt 1–4, ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Informacje na ten temat pozyskują ze strony internetowej Uczelni oraz od pracowników Biura Obsługi Studenta (BOS). W opinii studentów dyżury osób odpowiedzialnych za pomoc materialną są dostosowane do ich potrzeb, zauważono również, że w przypadku dużego zainteresowania pracownicy przedłużali godziny dyżurowania do obsłużenia ostatniego interesanta, co zostało ocenione bardzo pozytywnie.

Różne formy aktywności studentów wspierane są poprzez możliwość otrzymania stypendium Rektora (wliczane są osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne). Studenci wybitni mają oprócz tego możliwość zgłoszenia się do programu „Prymus”. Program ten polega na organizacji wysoce specjalistycznych szkoleń dla najlepszych studentów. W rekrutacji decyduje przede wszystkim średnia ocen. Szkolenia te prowadzi każdorazowo zewnętrzna firma i kończą się wystawieniem certyfikatu. Studenci ocenianego kierunku mogą skorzystać, np. ze szkolenia przygotowującego do certyfikacji i licencji ACCA (Association of Chartered Certified Accountants, międzynarodowej organizacji zrzeszającej finansistów, księgowych i menedżerów). Stypendia i inne inicjatywy stanowią motywację do osiągania lepszych wyników w nauce, czemu sprzyja również podział stypendium na trzy progi, różniące się kwotami. Na Uczelni funkcjonuje również siłownia oraz Akademicki Związek Sportowy, który organizuje zajęcia z piłki nożnej, koszykówki, siatkówki i aerobiku.

Studenci ocenianego kierunku mają zapewnioną możliwość indywidualizacji procesu kształcenia z wykorzystaniem Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) oraz Indywidualnego Planu Studiów (IPS). Na spotkaniu z zespołem oceniającym obecna była jedna osoba realizująca IPS, w ramach którego realizowała kilka przedmiotów z innej specjalności niż wybrana. Osoba ta nie zgłaszała uwag w kwestii procesu ubiegania się o IPS, zwracając uwagę na dużą pomoc ze strony pracowników BOS.

Na kierunku aktywnie działa Studenckie Koło Naukowe Ekonomikus. Koło organizuje liczne prelekcje wygłaszane przez zaproszonych ekspertów i innych przedstawicieli otoczenia społeczno-

gospodarczego. Uczelnia dofinansowuje liczne wyjazdy studyjne członków koła oraz indywidualne wyjazdy studentów na konferencje, także zagraniczne. Jeden ze studentów kierunku finanse i rachunkowość uczestniczył w 2018 roku w konferencji w Zittau. Wspomniane koło naukowe organizowało w ostatnich latach wyjazdy m.in. do: Wiednia, Wilna, Krakowa, Warszawy, Wrocławia i inne. W wyjazdach tych uczestniczą studenci ocenianego kierunku. Zarząd SKN Ekonomikus wyraził pozytywną opinię na temat finansowania ich działań przez Uczelnię. Podstawą finansowania jest określany na początku każdego roku akademickiego plan wydatków.

Na Uczelni funkcjonuje Uczelniana Rada Samorządu Studentów (URSS), która bierze aktywny udział w życiu studenckim. URSS reprezentuje interesy studentów przed władzami Uczelni oraz animuje ich życie kulturalne. Członkowie URSS uczestniczą również w licznych inicjatywach Parlamentu Studentów RP, m.in. w zjazdach Forum Uczelni Zawodowych (komisji branżowej PSRP), Konwencie Przewodniczących, konferencji Ekspert Praw Studenta i innych. URSS organizuje również szkolenia z praw i obowiązków studenta, które przeprowadzane są dla studentów pierwszego roku. Nowo przyjęci studenci chętnie w nich uczestniczą. W ocenie URSS wsparcie udzielane przez uczelnię jest odpowiednie i adekwatne do ich potrzeb. Radzie zapewnione są dwa pomieszczenia, które są wyposażone m.in. w komputer i drukarkę. Finansowanie działań oparte jest na corocznym preliminarzu składanym na początku roku akademickiego do kanclerza, ale w przypadku chęci zorganizowania nowej inicjatywy, nieujętej w preliminarzu, Władze Uczelni były przychylne i zapewniły wsparcie. Przedstawiciele URSS mają zapewnioną reprezentację w Senacie Uczelni, Radzie Bibliotecznej, Radach Programowych, Komisji Stypendialnej i innych organach. W ich opinii reprezentacja ta jest wystarczająca, a kontakt z władzami nie budzi zastrzeżeń.

Studenci mają możliwość poszerzania swojej wiedzy w zakresie przedsiębiorczości poprzez wyjazdy do firm, gdzie przeprowadzane są różne szkolenia, podczas różnych spotkań z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego organizowanymi na Uczelni oraz corocznie na Akademickich Targach Pracy (ATP) w Łodzi. Pracownicy Biura Karier są zaangażowani w organizację ATP, które stanowią największe targi pracy w regionie.

Uczelnia zapewnia wsparcie osobom z niepełnosprawności od rekrutacji. Studenci pytani są wówczas o orzeczenie o niepełnosprawności, na podstawie którego pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnością stara się opracować indywidualne możliwości wsparcia. Studenci z niepełnosprawnościami mogą w szczególności skorzystać z możliwości indywidualizacji programu kształcenia oraz dostosowania metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się do swoich indywidualnych potrzeb. Dostępne są również dla nich do wypożyczenia sprzęty ułatwiające uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych (np. dyktafon, lupa elektroniczna). Na pochwałę zasługuje inicjatywa wyjazdów integracyjnych dla osób z niepełnosprawnościami. Wyjazdy te organizowane są od kilku lat i przewidują m.in. szkolenia z samorozwoju i budowania poczucia własnej wartości.

Informacje dla studentów zagranicznych są dostępne przede wszystkim na stronie internetowej Uczelni, która jest dostępna w języku angielskim. Obsługa administracyjna jest przygotowana z zakresu obsługi w języku angielskim.

Wsparcie psychologiczne studentów zapewnione jest dzięki nawiązanej współpracy z pobliskim ośrodkiem zdrowia. Studenci są świadomi możliwości skorzystania z tego typu pomocy. Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa studentów i przeciwdziałaniu dyskryminacji są ograniczone do nieregularnych spotkań z Policją. Rekomenduje się podjęcie szerszych działań w tym zakresie, np. poprzez współpracę ze wspomnianym ośrodkiem. Informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy stanowią jeden z przedmiotów w programie studiów.

Nauczyciele akademicki są dostępni na konsultacjach. Studenci najczęściej wykorzystują komunikację poprzez e-mail i zgodnie z otrzymanymi informacjami otrzymują szybko odpowiedź (zazwyczaj jeszcze tego samego dnia). Prowadzący umożliwiają też spotkania poza wyznaczonymi terminami konsultacji, ale ze względu na fakt, że spora część kadry dojeżdża na Uczelnię z Łodzi lub Warszawy, preferowany jest kontakt elektroniczny. Biuro Obsługi Studenta czynne jest w poniedziałek, wtorek i piątek w godzinach 9:00-13:00, w środy 13:00-17:00, a w sobotę (dla studentów niestacjonarnych) 8:00-11:45, 12:30-14:00. Inne godziny przyjęć w środę są wynikiem wniosków studentów, którzy często łączą studia z pracą. Zdaniem studentów godziny są odpowiednie, a pracownicy pomocni, niezależnie od typu rozwiązywanej sprawy (pomoc materialna, aspekty organizacyjne, itp.).

Informacje o ocenach są przekazywane studentom poprzez system Wirtualna Uczelnia. System ten zdaniem studentów jest intuicyjny. Pomimo obecności w systemie karty ocen, studenci muszą zbierać od prowadzących podpisy w indeksach. Zdaniem studentów konieczność takiego potwierdzania osiągnięć jest zbędna i stanowi problem szczególnie dla osób mieszkających z dala od Uczelni. Uczelnia jest w trakcie wdrażania systemu USOSweb, którego wykorzystanie obejmuje obecnie wprowadzenie sylabusów przedmiotów na kierunkach z naboru 2019/2020. W opinii studentów i pracowników administracji pełne wdrożenie systemu USOSweb powinno znacząco ułatwić obieg informacji.

W przypadku wystąpienia problemów studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA deklarowali, że zwracają się o pomoc przede wszystkim do pracowników Biura Obsługi Studenta lub Uczelnianej Rady Samorządu Studentów, którzy w ich opinii są bardzo pomocni. Studenci nie zgłaszali dodatkowych potrzeb w tej kwestii. Ich zdaniem skargi są rozpatrywane w odpowiednim czasie, a zainteresowani są powiadamiani o ich wynikach. Studenci mają również możliwość wypowiedzenia się w przeprowadzanych online ankietach studenckich, ale zwrotność wspomnianych ankiet jest bardzo niska (poniżej 10%). W opinii studentów informacja o ankietach jest zbyt mało widoczna, wysyłana jest tylko jedna wiadomość e-mail z przypomnieniem i łatwo zapomnieć o możliwości wypowiedzenia się w ten sposób. Problemem w opinii studentów jest również brak informacji zwrotnej po wypełnieniu ankiet. Rekomenduje się przeprowadzenie działań mających na celu uświadomienie studentów o działaniach, jakie mogą zostać podjęte w wyniku ankiet oraz o uwzględnianiu ich wyników w okresowej ocenie pracowników.

System wsparcia studentów jest poddawany ocenie w ramach przeprowadzanego corocznie Badania Satysfakcji. Badanie to obejmuje takie aspekty, jak: czynniki mające wpływ na decyzję o podjęciu studiów w Uczelni, zadowolenie z przebiegu i sposobu organizacji procesu kształcenia, zadowolenie z pracy poszczególnych jednostek na Uczelni, sposób pozyskiwania informacji o działaniach Uczelni, źródła informacji o studiach, atuty Uczelni, warunki studiowania i inne. Osoby z niepełnosprawnościami zgłaszają swoje potrzeby i uwagi poprzez pełnomocnika. Studenci są w większości świadomi możliwości oceny prowadzenia przedmiotu poprzez ankietę online i wspomnianego wcześniej Badania Satysfakcji. Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego również przekazuje informacje otrzymane od studentów odpowiednim władzom. W wyniku wspomnianego Badania Satysfakcji wprowadzono m.in. strefy relaksu w budynkach dydaktycznych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie na ocenianym kierunku jest dostosowane do potrzeb studentów i kompleksowe. Zapewniane jest zarówno od strony materialnej, jak i naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej.

Również w kontekście rozwoju zawodowego studenci mają zapewnione wsparcie, m.in. mogą korzystać z szerokiej oferty Biura Karier, które oprócz pomocy z zakresu przedsiębiorczości i wprowadzenia na rynek pracy pomaga również w kwestiach związanych z odbywaniem praktyk. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń związanych z zaliczaniem praktyk. System pomocy materialnej na Uczelni działa sprawnie, motywująca jest możliwość zdobycia za dobre wyniki nie tylko stypendium Rektora, ale też specjalistycznych szkoleń czy stypendiów zewnętrznych. Na szczególną pochwałę zasługuje obsługa administracyjna – pracownicy są pomocni oraz dostępni, a w opinii studentów procedury związane ze sprawami studenckimi są zrozumiałe. Również wsparcie studentów z niepełnosprawnościami jest dostosowane do ich indywidualnych potrzeb i kompleksowe, m.in. dzięki wyjazdom integracyjnym tej grupy studentów. Uczelniana Rada Samorządu Studentów ma zapewnione wsparcie ze strony Uczelni, zarówno pod względem materialnym, jak i formalnym. Przedstawiciele studentów mają zapewnioną reprezentację w organach Uczelni. Prowadzący są dostępni podczas konsultacji i poprzez email. Sam system wsparcia jest poddawany regularnej, corocznej analizie w ramach Badania Satysfakcji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Organizowanie regularnych wyjazdów integracyjnych studentów z niepełnosprawnościami – aktywizacja studentów z niepełnosprawnością jest bardzo ważnym aspektem ich wsparcia. Możliwość wyjazdu połączonego ze szkoleniami z zakresu samooceny i budowania poczucia własnej wartości jest bardzo cenna, zwłaszcza w nowym środowisku. Takie wyjazdy mogą być z powodzeniem zorganizowane na innych uczelniach, nie wymagają szczególnych warunków czy kadry. Ich organizacja stoi w zgodzie z normami i wartościami etycznymi, szczególnie w zakresie odpowiedzialności społecznej, a pozytywny wpływ na studentów jest długotrwały.

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

W Uczelni podejmowane są działania mające na celu zapewnienie publicznego dostępu do informacji dotyczących procesu kształcenia interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym. Głównym źródłem informacji o Uczelni jest jej strona internetowa, która skonstruowana jest w sposób przejrzysty i spójny. Najważniejsze informacje dla kandydatów i studentów dostępne są na wydzielonych podstronach. Linki do nich są umieszczone w pasku po prawej stronie, dzięki czemu strony te są łatwo dostępne. Uczelnia prowadzi również profil w serwisu społecznościowym Facebook.

Strona przeznaczona dla kandydatów podzielona jest na cztery sekcje: warunki rekrutacji, oferta edukacyjna, opłaty, wyniki rekrutacji. Warunki rekrutacji są opisane w prosty i czytelny sposób, z podziałem na poszczególne etapy. Oferta edukacyjna podzielona jest na poszczególne kierunki. Każdy kierunek opatrzony jest krótką charakterystyką, opisem modułów do wyboru oraz programem studiów. Program studiów jednak obejmuje jedynie siatkę godzin. Sylabusy poszczególnych przedmiotów dostępne są w systemie USOSweb, jednak informacja o tym nie znajduje się na stronie z opisem kierunku. Również dostęp do wspomnianego systemu nie jest intuicyjny, a przeglądanie sylabusów możliwe jest jedynie poprzez wyszukiwanie konkretnych przedmiotów. Rekomenduje się uporządkowanie informacji w tym zakresie na stronach z informacjami o danych kierunkach oraz wpisanie pełnych programów do systemu USOSweb.

Strona przeznaczona dla studentów zawiera linki do najistotniejszych informacji, nie ma problemów z dostępnością informacji dotyczących działań Uczelni. Publicznie dostępne są plany zajęć, terminy konsultacji i dyżurów prowadzących, informacje dot. biblioteki (w tym internetowa wyszukiwarka dostępnych egzemplarzy), organizacja roku akademickiego, szczegółowe informacje dot. stypendiów, wszelkie regulaminy (studiów, dyplomowania, praktyk i in.) oraz terminy egzaminów i zaliczeń. Przedstawione są również zasady rekrutacji. Studenci i kandydaci traktują stronę internetową Uczelni jako podstawowe źródło informacji o studiach i często ją odwiedzają. W ich opinii jest ona regularnie aktualizowana i bardzo przydatna.

Strona internetowa Uczelni jest przejrzysta i ma prostą strukturę. Jest w pełni funkcjonalna na urządzeniach mobilnych. Dostępna jest również w języku angielskim. Witryny są w stanie używać osoby z niepełnosprawnościami: jej struktura pozwala na przeglądanie z wykorzystaniem czytników ekranu, brakuje jednak kontrolek do powiększania tekstu i możliwości przełączenia strony w tryb wysokiego kontrastu. Ostatnia opcja jest szczególnie istotna, ponieważ wykorzystane na stronie kolory nie kontrastują ze sobą w sposób wystarczający w odniesieniu do wytycznych Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0. Osoby z niepełnosprawnościami mogą mieć również problemy z odczytaniem programów studiów, które są zapisane w postaci arkuszy kalkulacyjnych na platformie Google Drive. Także dostęp do sylabusów, przechowywanych w systemie USOSweb, może być uciążliwy dla takich osób. Rekomenduje się szersze dostosowanie strony do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym osób z zaburzeniami rozpoznawania barw), ze szczególnym uwzględnieniem dostępności programów studiów i sylabusów.

Strona internetowa Uczelni jest na bieżąco aktualizowana. Studenci mogą ocenić dostęp do informacji w ramach Badania Satysfakcji studentów, czyli corocznej ankiety internetowej poruszającej różne aspekty studiów na Uczelni. Na podstawie analizy wyników tych badań wyciągane są wnioski, które są później przekazywane odpowiednim osobom celem wdrożenia. Wyniki badań są również udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej Uczelni oraz na podstronie dotyczącej jakości kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia podejmuje działania na rzecz publicznego dostępu do informacji. Głównym źródłem informacji jest strona WWW, która jest prosta i przejrzysta. Słabą stroną jest niewystarczające dostosowanie strony do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz nieintuicyjne umieszczenie sylabusów i programów studiów w dwóch różnych miejscach.

Dostęp do informacji jest monitorowany poprzez coroczną ankietę internetową przeznaczoną dla studentów, która pozwala na ocenę jego aktualności, kompleksowości, zrozumiałości czy rzetelności. Na podstawie wyników wspomnianej ankiety są wprowadzone zmiany, o czym świadczą publicznie dostępne podsumowania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Polityka jakości kształcenia w Uczelni została wprowadzona na podstawie Uchwały Senatu z dn. 28.10.2019 r. z załącznikiem w postaci Opisu Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia PUSB. Opis USZJK zawiera zakres odpowiedzialności poszczególnych jednostek organizacyjnych za doskonalenie jakości kształcenia. Ponadto kompetencje i zakres odpowiedzialności osób i zespołów w zakresie jakości kształcenia określone zostały w: Statucie Uczelni, Regulaminie organizacyjnym oraz Zarządzeniu Rektora w sprawie Zasad dokumentacji efektów uczenia.

Czuwanie nad jakością, aktualnością i kompletnością księgozbioru, w tym jego poszerzaniem, należy do zadań powoływanej przez Rektora rady bibliotecznej, w skład której wchodzi: dyrektor biblioteki, przedstawiciel pracowników biblioteki, dwóch nauczycieli akademickich i przedstawiciel samorządu studenckiego (par. 28 statutu).

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, określone w Uchwale Senatu warunki i tryb rekrutacji na studia oraz zasady przyjęć na studia laureatów i finalistów stopnia centralnego (dokumenty dostępne na stronie internetowej Uczelni).

Zgodnie ze statutem nadzór nad jakością kształcenia na kierunku studiów sprawuje dyrektor instytutu (par. 20 statutu), którego organem doradczym jest rada programowa (par. 21 statutu). W skład rady programowej wchodzi: dyrektor instytutu jako przewodniczący, wszyscy nauczyciele akademicki zatrudnieni w instytucie w pełnym wymiarze czasu pracy, przedstawiciel studentów oraz przedstawiciel otoczenia społeczno-gospodarczego. Do zadań rady w obszarze zapewnienia jakości kształcenia należy:

- opracowanie, aktualizacja oraz ocena zgodności programów studiów, w tym: programów praktyk zawodowych, z przyjętymi dla kierunku efektami uczenia się,
- ustalanie form i warunków realizacji projektów dyplomowych oraz zakresu egzaminu dyplomowego, łączenia tematyki powstających na Uczelni projektów dyplomowych z problematyką otoczenia społeczno-gospodarczego oraz z działalnością naukową nauczycieli akademickich,
- ocena merytoryczna poziomu realizowanych przez Instytut przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych,
- dbałość o podnoszenie atrakcyjności i rozwój oferty dydaktycznej instytutu, w tym: zgłaszanie propozycji utworzenia nowych kierunków studiów, studiów podyplomowych, specjalności, kursów, szkoleń, itp. w odpowiedzi na oczekiwania studentów oraz otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni.

Zatwierdzenie, zmiany i wycofywanie programów studiów odbywa się zgodnie z wytycznymi w zakresie tworzenia i modyfikowania planów studiów i programów kształcenia (Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu z dn. 23.03.2015 r.; rozdział 5). Zmiany w programie, po zaopiniowaniu przez Samorząd Studencki, podlegają zatwierdzeniu przez radę kolegium, a ostateczna decyzja dotycząca programu studiów należy do senatu, w którym - oprócz pracowników - zasiadają studenci. Natomiast głos doradczy otoczenia społeczno-gospodarczego ma prezes izby gospodarczej.

W trakcie wizytacji przedstawiono dokumenty, które potwierdziły:

- systematyczne przeprowadzanie hospitacji zajęć oraz praktyki zawodowej (przedstawiono: plany hospitacji zajęć oraz plan hospitacji praktyki zawodowej na rok 2019/2020; arkusze

hospitacji zajęć i praktyk); ocena z hospitacji zajęć wraz z oceną w ramach ankietyzacji jest brana pod uwagę przy ocenie okresowej pracownika,

- systematyczne przeprowadzanie ankietyzacji studentów i dokonywanie analizy ocen, co znalazło odzwierciedlenie w protokołach i sprawozdaniach z realizacji zadań zespołu ds. jakości kształcenia,
- systematyczne przeprowadzanie badania satysfakcji studentów ze studiowania - wyniki badania wraz z uwagami i sugestiami zmian udostępniane są na stronach internetowych Uczelni,
- dokonywanie systematycznej oceny funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku (Raport za rok akad. 2017/2018: wnioski i rekomendacje w zakresie dalszego doskonalenia uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia PWSZ w Skierniewicach) - wnioski i rekomendacje w podziale na kierunki są dostępne na stronach internetowych Uczelni,
- zaangażowanie studentów i interesariuszy zewnętrznych w proces oceny programu studiów, zmiany i opracowywania programów studiów w zakresie nowych kierunków i specjalności (opinie samorządu studenckiego; opinie pracodawców).

Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do jego doskonalenia. W trakcie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Programowej Instytutu w roku akad. 2018/2019, opinię Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego dotyczącą przyjęcia programów studiów z 20.05.2019 r. oraz opinię Skierniewickiej Izby Gospodarczej na temat zaktualizowanych programów studiów z 20.05.2019 r. Opinie interesariuszy zewnętrznych posłużyły dostosowaniu kierunkowych i przedmiotowych efektów uczenia się do zmieniających się oczekiwań lokalnego rynku pracy, opracowaniu Ramowego Programu Praktyk Zawodowych, czy wyboru i zakupu specjalistycznego oprogramowania. Na wniosek wykładowców, a także członków KN EKONOMICUS zakupiona została literatura. Protokoły Rady Programowej zawierały m.in. wnioski z przeprowadzanej systematycznie oceny programów studiów oraz informacje dotyczące samooceny jakości kształcenia na kierunku. Po zakończeniu każdego roku akademickiego – zgodnie z uzyskanymi podczas wizytacji informacjami - na mocy stosownego zarządzenia Rektora, dyrektor instytutu powołuje zespół odpowiedzialny za sporządzenie samooceny jakości kształcenia na kierunku, która między innymi zawiera: ocenę koncepcji i programu kształcenia, ocenę sposobu realizacji przebiegu procesu kształcenia (m.in.: analizie poddano: odsetek ocen niedostatecznych, liczbę studentów skreślonych z listy i przyczyny, ocenę hospitacji zajęć, proces dyplomowania, organizację praktyk), ocenę infrastruktury dydaktycznej, a także wnioski, uwagi i rekomendacje. Nie przedstawiono procesu formalnego powołania zespołu ani jego składu. Zespoły ds. jakości kształcenia na kierunku nie figurują też w Opisie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia PUSB. Z przedstawionych do wglądu raportów samooceny jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość za rok 2018/2019 i 2017/2018 wynika, że zespół składał się z 3-4 osób, wyłącznie pracowników instytutu. Rekomenduje się wprowadzenie do struktury uczelnianego systemu zapewnienia jakości – na poziomie jednostki organizacyjnej – formalnych zespołów ds. zapewnienia jakości kształcenia, powoływanych w celu realizacji zadań związanych z prowadzeniem pomiaru jakości kształcenia oraz opracowaniem jego wyników.

W przypadku ankietyzacji studentów widoczna jest mała aktywność studentów. Niska zwrotność ankiet jest podstawowym powodem braku informacji zwrotnej o wynikach ankietyzacji do studentów. Uczelnia upatruje szans zwiększenia zwrotności ankiet w zmianie systemu obsługi studiów - wdrożeniu modułu Ankieter. Rekomenduje się udostępnianie wyników ankiet studentom

bez względu na liczbę oceniających. Brak zwrotnej informacji jest skutecznym czynnikiem demotywującym do dokonywania oceny zajęć.

Z otrzymanych informacji i przedstawionych dokumentów wynika, że na kierunku nie przeprowadza się systematycznej oceny jakości prac dyplomowych oraz jakości recenzji. Dokonana podczas wizytacji ocena losowo wybranych prac dyplomowych pod kątem zgodności z praktycznym profilem kształcenia, spełniania wymogów merytorycznych i formalnych typowych dla prac dyplomowych, budzi wiele zastrzeżeń. Prace dyplomowe (będące weryfikatorem zakładanych efektów uczenia się dla kierunku) wraz z procesem dyplomowania powinny podlegać regularnemu i rzetelnemu przeglądowi pod kątem spełniania standardów. Rekomenduje się włączenie przeprowadzania systematycznej oceny prac dyplomowych oraz jakości recenzji do procesu monitorowania jakości kształcenia.

Studenci kierunku mają zapewnioną reprezentację w Radzie Programowej, która zajmuje się opracowywaniem, aktualizacją oraz oceną zgodności programu z przyjętymi efektami. Studenci aktywnie uczestniczą w pracach tej rady. Wszystkie zmiany w programach studiów muszą zostać zaopiniowane przez Uczelnianą Radę Samorządu Studentów (URSS). Studenci są świadomi, że członkowie URSS działają w ramach Rady Programowej ocenianego kierunku. Przedstawiciele URSS wchodzi również w skład komisji ds. doboru kandydatów na studia.

Studentom umożliwiono zgłaszanie uwag zarówno bezpośrednio do nauczycieli akademickich, jak i poprzez pracowników administracji czy URSS. Studenci mają możliwość szczegółowego wypowiedzenia się na temat poszczególnych przedmiotów z programu studiów w przeprowadzanych raz na semestr ankietach studenckich. Opinia o programie studiów zbierana jest od URSS przy udziale studenta działającego w danej Radzie Programowej.

W Uczelni corocznie dokonywane są przeglądy Systemu dokonywane przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia na podstawie rocznych sprawozdań działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i rocznych harmonogramów prac Komisji. Przedmiotem analizy okresowej programu kształcenia są działania podejmowane w wyniku monitorowania programu kształcenia, jego zgodności z aktualnymi przepisami prawa, analizy zgodności programów kształcenia z projakościowymi celami Uczelni, z wytycznymi dotyczącymi programów kształcenia, analizy opinii interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia przez Polską Komisję Akredytacyjną, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są oceny programu studiów. Systematycznie przeprowadzane są ankietyzacje i hospitacje zajęć, okresowe oceny nauczycieli, badania satysfakcji studentów, a także ocena systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku. Na kierunku nie przeprowadza się analizy i oceny jakości prac dyplomowych oraz jakości recenzji. W ocenę programu studiów zaangażowana są Władze Uczelni, kadra prowadząca kształcenie, studenci, a także przedstawiciele biznesu – potencjalni pracodawcy. Monitoring oraz analiza wyników przeprowadzonych ocen pozwala na wprowadzenia działań naprawczych i doskonalących jakość kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Upublicznianie przez Uczelnię na stronach internetowych - w zakładce system jakości kształcenia - corocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zapewnienia jakości (dostępne sprawozdania od roku akad. 2011/2012 do 2018/2019) oraz wyników badań satysfakcji studentów wraz z wnioskami dotyczącymi zarówno silnych stron Uczelni w oczach studentów, jak i obszarów wymagających dalszego doskonalenia (dostępne wyniki badań od roku akad. 2015/2016 do 2018/2019).

Zalecenia

Brak

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej Uchwałą Nr 748/2013 z dn. 12 grudnia 2013 r. wydało pozytywną ocenę w sprawie jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilach ogólnoakademickim i praktycznym. W uchwale nie wskazano żadnych zaleceń o charakterze naprawczym. Poniższe zalecenia zostały zawarte w raporcie z wizytacji.

Zalecenie nr 1: Konsultacje efektów kształcenia z interesariuszami są zbyt wąskie.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: Obecnie wypracowany sposób konsultacji z interesariuszami jest efektywny. Interesariusze wewnątrzni - studenci są członkami Rady Programowej, Rady Kolegium, Senatu - uczestniczą bezpośrednio w konsultacjach dot. efektów uczenia się. Program studiów (zawierający efekty uczenia się) jest opiniowany przez Uczelnianą Radę Samorządu Studentów (URSS). Interesariusze zewnątrzni są członkami Rady Programowej, prowadzą zajęcia na kierunku, uczestniczą w realizacji praktyk zawodowych - zgłaszają bezpośrednio uwagi do programów studiów. Program studiów (zawierający efekty uczenia się) jest opiniowany przez przedstawicieli otoczenia (Skierniewicka Izba Gospodarcza).

Praktyki zawodowe stanowią integralną część programu studiów, a efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć lub grup zajęć. Aktualny program praktyk zawodowych został opracowany wraz ze zmianą programu studiów obowiązującego począwszy od naboru 2019/2020, również w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas realizacji programu pilotażowych praktyk zawodowych (Uchwała Rady Wydziału i Senatu z dn. 27.05.2019 r.).

Konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi:

- przedstawiciele studentów byli i są członkami Rad Programowych, Rady Wydziału, Rady Kolegium, Senatu; Zespołów ds. Jakości Kształcenia, Kół Naukowych i URSS. Uczestniczą w posiedzeniach poszczególnych zespołów, wyrażają m.in. opinie nt. koncepcji kształcenia, programów studiów i efektów uczenia się. Ponadto mało liczne grupy studenckie dają możliwość wyrażania bezpośrednich uwag związanych z procesem kształcenia.

- URSS (protokoły URSS, wszystkie opinie URSS dot. programu studiów),

- protokoły Rady Programowej,

- protokoły Rad Wydziałów (np. program studiów dla kierunku finanse i rachunkowość dyskutowany na posiedzeniu RW z dnia 27.05.2019 r., punkt 7 porządku obrad RW - protokół nr 15/IV/2019 i wcześniejsze, np. na posiedzeniu RW z dnia 18.09.2015 r., pkt. 10 porządku obrad RW - protokół nr 12/III/2015. Efekty kształcenia dla sześciomiesięcznych pilotażowych praktyk zawodowych na kierunku finanse i rachunkowość dyskutowane były na posiedzeniu RW w dniu 19.12.2016 r., pkt. 12 porządku obrad RW- protokół nr 18/III/2016).

Konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi, m.in.:

- Konwent Uczelni, który funkcjonował do końca roku akad. 2018/2019, w którym zasiadali m.in. Wicemarszałek Województwa Łódzkiego, dyrektorzy, prezesi i właściciele czołowych przedsiębiorstw i firm z subregionu skierniewickiego, właściciel biura rachunkowego KOMA, uczestniczyli w określaniu efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach (np. Uchwała Konwentu 5/I/2013).

- Od roku 2019/20 głos doradczy otoczenia społeczno-gospodarczego reprezentuje Prezes Skierniewickiej Izby Gospodarczej, Członek Zarządu Hortmasz Sp. z o.o., która zasiada w Radzie

Uczelni i przekazuje rekomendacje wynikające z potrzeb lokalnego rynku pracy (opinia nt. programów studiów Skierniewickiej Izby Gospodarczej na posiedzenie Senatu 27 maja 2019 r.).

- bezpośredni kontakt z przedstawicielami biur rachunkowych, banku, działu finansowego Urzędu Miasta, Inspektoratu Urzędu Skarbowego umożliwiła przygotowanie i udoskonalenie programów praktyk (ramowych, szczegółowych) – dokumentacja dwóch edycji projektu unijnego „Pilotażowy Program Praktyk Zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych”.

- program studiów w zakresie treści kształcenia wyrażonej w sylabusach przedmiotowych jest na bieżąco dostosowywany do aktualnych potrzeb rynku i powstał we współpracy ze specjalistami – praktykami, którzy są członkami Rady Programowej oraz uczestniczą w procesie dydaktycznym prowadząc zajęcia (np. Wiceprezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Skierniewicach prowadzi zajęcia *bankowość, budżetowanie gospodarstw domowych*; wieloletni Prezes Skierniewickiej Izby Gospodarczej i właściciel biura rachunkowego KOMA prowadzi zajęcia *zakładanie i prowadzenie małej firmy, system księgowo-finansowy MSP, przedsiębiorstwo w gospodarce rynkowej*).

Zalecenie nr 2: Program studiów o profilu praktycznym wykazuje brak spójności między zakładanymi efektami a programem studiów, a w szczególności metodami dydaktycznymi i formami zajęć.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: Podczas poprzedniej wizytacji PKA (w raporcie PKA z dn. 04.11.2013 r.) pozytywnie ocenione zostały efekty kształcenia sformułowane dla profilu praktycznego. Pozytywnie został również oceniony sposób przypisania efektów do poszczególnych przedmiotów. Uznano zatem, że efekty kształcenia dla profilu praktycznego ujęte są prawidłowo. W roku 2019 dokonano jedynie dostosowania efektów uczenia się z KRK na PRK zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14.11.2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz położono nacisk na zwiększenie liczby godzin zajęć praktycznych kosztem wykładów, ponadto uwzględniono w programie potrzebę realizacji sześciomiesięcznych praktyk zawodowych.

W ramach doskonalenia programu studiów kierowano się zapisami Rozporządzenia w sprawie studiów, zgodnie z którymi w programie studiów można dokonywać zmian łącznie do 30% ogólnej liczby efektów uczenia się (§ 7 rozporządzenia). Program studiów o profilu praktycznym zostały zmienione zgodnie z sugestiami ZO PKA w 2013 r., a następnie w 2015 r. uwzględniając potrzeby rynku pracy, wyniku monitoringu treści kształcenia, opinii interesariuszy.

Aktualna koncepcja programu studiów (w tym efekty uczenia się i metody ich weryfikacji) począwszy od naboru 2019/2020 została przygotowana w oparciu o doświadczenia lat ubiegłych z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia w sprawie studiów. Rada Programowa Kierunku uszczegółowiła program praktyk zawodowych, włączono do przedmiotów prowadzonych na I roku studiów o profilu praktycznym zagadnienia, które studenci mogą zweryfikować podczas pierwszej praktyki (np. podstawy rachunkowości - ewidencja operacji gospodarczych z wykorzystaniem oprogramowania księgowego, technologia informacyjna, prawo gospodarcze - spółki prawa handlowego - zastosowanie arkusza kalkulacyjnego i baz danych).

Zalecenie nr 3: Program studiów o profilu praktycznym wymaga doskonalenia, a w szczególności, zwiększenia udziału zajęć w warunkach zbliżonych do środowiska pracy, rozwijania zajęć wykorzystujących oprogramowanie finansowo-księgowe, a także statystyczno-ekonometryczne.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: Zwiększenie udziału zajęć w warunkach zbliżonych do środowiska pracy dotyczy w szczególności zwiększenia udziału zajęć praktycznych w ogólnej liczbie zajęć. Od roku 2019/20 zwiększono wymiar praktyk do 750 godzin. Zwiększono ponadto liczbę godzin zajęć z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. Plan studiów dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akad. 2019/2020 zakłada 365 godzin zajęć prowadzonych w formie laboratorium na studiach stacjonarnych (około 15% wszystkich zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim lub inną osobą prowadzącą zajęcia). Narzędzia informatyczne są wykorzystywane, np. na następujących zajęciach: *technologia informacyjna, statystyka, ekonometria, analiza finansowa, podstawy rachunkowości, rachunkowości i opodatkowanie przedsiębiorstw, opodatkowanie przedsiębiorstw*.

Znacząco poszerzone zostały możliwości korzystania ze specjalistycznego oprogramowania. Do kształcenia na kierunku wykorzystuje się 6 pracowni komputerowych wyposażonych każda ma 20 stanowisk komputerowych, plus 1. stanowisko wykładowcy. W pracowniach zamontowane są rzutniki z ekranami. Do celów dydaktycznych wykorzystuje się 4 pracownie usytuowane w budynku nr 10. Pracownie te są wyposażone m.in. w następujące oprogramowanie: Microsoft Office Professional 2010 wersja pełna, Microsoft Office 2010 Standard (Word, Excel, Power Point), oprogramowanie IBM SPSS Statistics 25, pakiet Libra Office. Od roku akad.2013/2014 studenci wszystkich kierunków studiów mogą korzystać z aplikacji Marketplace. To kompleksowa i elastyczna symulacja biznesowa. W ramach realizowanego w PUSB Programu „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem” studenci i wykładowcy mają dostęp do **platformy edukacyjnej Score Hunter**, przygotowanej przez Biuro Informacji Kredytowej (BIK). Dostarcza ona m.in. informacji na temat kredytów, budowania własnej wiarygodności finansowej, ochrony własnych danych osobowych.

Spośród najważniejszych programów specjalistycznych wykorzystywanych do kształcenia na kierunku można wymienić: **Płatnik** - jest programem przeznaczonym do obsługi dokumentów ubezpieczeniowych i wymiany informacji z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Pozwala na przygotowywanie, weryfikację, wydruk odpowiednich dokumentów, a także na przekazywanie ich drogą elektroniczną do ZUS; **Comarch ERP Optima** - jest programem służącym do prowadzenia księgowości małych i średnich firm z każdej branży. Składa się ze zintegrowanych (pracujących w oparciu o jedną bazę danych) aplikacji-modułów obsługujących różne obszary działalności przedsiębiorstwa od gospodarki magazynowej, poprzez sprzedaż, księgowość, kadry i płace; **InsERT GT** (moduły: Gratyfikant GT oraz Rachmistrz GT). Gratyfikant GT jest to program wykorzystywany do prowadzenia księgowości małych i średnich firm z zakresu kadry i płace. Rachmistrz GT jest to program wykorzystywany do prowadzenia księgowości małych i średnich firm z zakresu podatkowej księgi przychodów i rozchodów. Wersja demonstracyjna wykorzystywana jest na zajęciach Rachunkowość podatkowa (laboratorium) oraz Rachunkowość i opodatkowanie MSP (ćwiczenia); **Sage Symfonia 50cloud Finanse i Księgowość** - jest programem wykorzystywanym do prowadzenia pełnej księgowości małych i średnich firm, wykorzystywany np. na zajęciach Rachunkowość podatkowa (laboratorium) oraz Rachunkowość i opodatkowanie MSP (ćwiczenia).

Na zajęciach na kierunku finanse i rachunkowość wykorzystuje się ponadto ogólnodostępne narzędzia informatyczne, np.: kalkulatory dostępne na stronie ZUS; elektroniczne bazy danych, np. wyszukiwanie interpretacji przepisów prawa podatkowego oraz innych informacji podatkowych,

interaktywne formularze do rozliczania podatków; porównywarki wykorzystywane na rynku finansowym, np. porównywarka opłat pobieranych przez dostawców usług płatniczych, porównywarki produktów bankowych, porównywarki ubezpieczeń, porównywarki kredytów i usług finansowych; aplikacje mobilne oferowane przez zakłady ubezpieczeń i przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny („na wypadek”) ogólnodostępne, uniwersalne oprogramowanie wspomagające proces dydaktyczny, wizualizację danych, prezentacje, weryfikację efektów.

Zalecenie nr 4: Brak jest w sylabusach informacji o wykorzystywanym specjalistycznym oprogramowaniu z zakresu analiz statystyczno-ekonometrycznych, a także finansowo-księgowym.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: W okresie od ostatniej akredytacji do chwili obecnej znacząco zwiększono liczbę godzin zajęć z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. Do sylabusów wprowadzono informację dot. korzystania z oprogramowania (np. *podstawy rachunkowości, ekonometria, system opodatkowania VAT, analiza finansowa, technologia informacyjna, rachunkowość i opodatkowanie przedsiębiorstw*). Na zajęciach z zakresu rachunkowości wykorzystywany jest program **Comarch ERP Optima**. Zgodnie z zainteresowaniami studentów osoby prowadzące zajęcia wykorzystują również inne programy (**Insert, Symfonia**).

Zalecenie nr 5: Studenci powinni być informowani o procedurach rozwiązywania problemów konfliktowych.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: Organizowane są przez URSS spotkania dla studentów I roku, wprowadzające studentów w funkcjonowanie Uczelni, w tym dot. sposób postępowania w sytuacjach konfliktowych. Informacje te są również przekazywane podczas spotkań z opiekunem roku. Ponadto do programu studiów wprowadzono przedmiot *komunikacja, negocjacje i mediacje*, podczas którego realizowane są treści dot. rozwiązywania konfliktów. W Uczelni reaguje się na sygnały od studentów, również te, które nie zostały zgłoszone w sposób formalny (w 2020 r. podpisana umowa o porady psychologiczne dla studentów).

Zalecenie nr 6: Należy podjąć prace nad aktywizowaniem studentów do współpracy w zakresie doskonalenia jakości kształcenia.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: W obecnie funkcjonujących w Uczelni rozwiązaniach, poza uczestnictwem w badaniach ankietowych, studenci są włączeni w prace nad doskonaleniem jakości kształcenia na każdym z poziomów funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (USZJK), jako członkowie: Rady Programowej kierunku, Rady Kolegium oraz Uczelnianego Zespołu ds. ZJK. W każdym z tych gremiów studenci mają możliwość zgłaszania własnych propozycji, oczekiwań oraz wyrażania opinii na temat kierunków zmian w Uczelni. Tego typu rozwiązanie dobrze sprawdza się w warunkach naszej Uczelni, ale dodatkowo, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia w roku 2019/20 będzie rekomendował również obowiązkowe (a nie jak dotychczas: fakultatywne) włączenie studentów w skład kierunkowych zespołów roboczych, odpowiedzialnych za proces rocznej oceny jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach, prowadzonych w Uczelni. Przykładem współpracy w zakresie doskonalenia kształcenia jest udział studentów w szkoleniu dla kadry zarządzającej Uczelni Design Thinking Service Design, podczas którego wspólnie wypracowano rozwiązania dot. doskonałości dydaktycznej.

Zalecenie nr 7: System zapewnienia jakości kształcenia jest wdrożony choć wymaga doskonalenia w zakresie oceny efektów kształcenia, zasad oceny studentów.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: W Uczelni od 2012 r. funkcjonuje USZJK, na przestrzeni lat prowadzone były i nadal są stałe prace nad jego doskonaleniem. Zmiany wprowadzane w sposobie organizacji, strukturze i zasadach funkcjonowania Systemu miały swoje odzwierciedlenie w kolejnych aktualizacjach opisu USZJK (aktualizacje miały miejsce w 2015 i 2019). Obecna struktura USZJK została dostosowana do nowej struktury organizacyjnej Uczelni, która zaczęła obowiązywać od roku akad. 2019/2020. W roku 2014/15 wypracowane zostały, a następnie wprowadzone na mocy zarządzenia Rektora ogólnouczelniane, obowiązujące wszystkich pracowników dydaktycznych, szczegółowe zasady weryfikacji i dokumentacji efektów kształcenia (również one zostały w ostatnim czasie zaktualizowane - pod koniec roku 2018/19). Dodatkowo, są udostępniane wszystkim pracownikom dydaktycznym wskazówki dotyczące aspektów, które powinny zostać uwzględnione w trakcie procesu aktualizacji programów przedmiotów (sylabusów) – w tym sposobów kształtowania, weryfikowania i oceniania uzyskiwanych przez studentów efektów uczenia się. Od roku 2015/16 prowadzona jest również ocena jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach według zasad, trybu i terminarza opisanych w kolejnych, właściwych zarządzeniach Rektora na dany rok akademicki. Te, spośród wykorzystywanych rozwiązań i procedur, które dobrze sprawdzają się do realizacji celów USZJK, są wykorzystywane w kolejnych latach akademickich, ale jednocześnie Uczelnia stara się je systematycznie modyfikować, uzupełniać i poprawiać.

Zalecenie nr 8: W Uczelni podjęto badania pilotażowe absolwentów ocenianego kierunku studiów.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności: Badania absolwentów kierunku finanse i rachunkowość pozwoliły sformułować następujące wnioski i rekomendacje:

- najbardziej skuteczna metoda poszukiwania pracy, która pozwoliła absolwentom uzyskać pracę to kontakt osobisty z pracodawcą w firmie - niezmiernie ważne są zatem wszelkie formy umożliwiające już na etapie studiów kontakt bezpośredni z pracodawcą. Rekomendowano zatem zwrócenie bacznej uwagi na praktyki, staże, work-toury **oraz włączanie przedstawicieli rynku pracy do cyklu kształcenia**. Uczelnia włączyła zatem kolejne osoby (praktyków) do cyklu kształcenia.

Ponadto Uczelnia podjęła się realizacji projektu „Zintegrowany Projekt Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach”, dzięki czemu wprowadzono w ofercie dodatkowej dla studentów szkolenia, staże i work-toury, które są kontynuowane w obecnym projekcie „Zintegrowany Program Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach”.

Uczelnia **wydłużyła cykl praktyk** najpierw poprzez Projekt „Program pilotażowy Praktyk zawodowych”, dzięki któremu przygotowano procedurę, dokumentację oraz przetestowano cykl sześciomiesięcznych praktyk zawodowych, które zostały wdrożone dla wszystkich studentów od roku akad. 2019/2020.

Z badania pilotażowego absolwentów wynikało, że metody poszukiwania pracy wykorzystywane przez osoby, które pracę znalazły oraz przez osoby które tej pracy poszukują nie pokrywają się. Efektywniejsze metody wymagają więcej wysiłku i własnej inicjatywy (osobiste wizyty u pracodawcy) niż reaktywna postawa w odpowiedzi na ogłoszenia. Zarekomendowano, aby informacje takie przekazywać studentom m.in. w ramach warsztatów z planowania i budowania kariery zawodowej, gdyż są to bieżące dane dotyczące subregionu skierniewickiego, oddające realia lokalnego rynku pracy. Uczelnia zareagowała na tą rekomendację poprzez wprowadzenie przedmiotu obowiązkowego **planowanie i budowanie kariery zawodowej**, prowadzonego jako praktyczny warsztat.